

Sunday Chabura

שהייה בשבת

מראה מקומות

הנה באיסור שהיית אוכלין על האש מערב שבת יש מח' בגמ' אם נתבשל כמאכב"ד אם יש בו איסור שהייה. ומח' זה פליגי בה הראשונים וגם בשו"ע נחלקו בזה המחבר והרמ"א. ואפילו בגדולי אחרונים יש מח' איך לפסוק להלכה.

א) מתנ' שבת ל"ו: כירה שהסיקה...בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את העפר ובגמ' איבעיא להו האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות משהין אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום ומני חנניה דתניא חנניא אומר כל שהוא כמאכב"ד מותר לשהותו ע"ג כירה..או דילמא לשהות תנן ואי גרוף וקטום אין אי לא, לא, וכ"ש להחזיר. עיי"ש בגמ' ששקיל וטרי אי הלכה כחנניה או כחכמים דפליגי עליו.

ב) שיטת הרי"ף והרמב"ם הל' שבת פ"ג ה"ד פסקו כחכמים שאסור לשהות על הכירה כל תבשיל, אפילו נתבשל כ"צ, אא"כ הוא מצטמק ורע לו. או, אם הוא גרוף וקטום.

ג) רש"י ל"ז: ד"ה ורב ששת פסק כחנניה שמותר להשהות ע"ג כירה אפילו אינה גרופה וקטומה, כל שהוא כמאכב"ד.

ד) רא"ש סוף סימן א' כתב ובשביל שרבו דעות בהאי פיסקא, וישראל אדוקין במצוות עונג שבת ולא ישמעו להחמיר, הנח להם כמנהג שנהגו ע"פ הפוסקים כחנניא עכ"ל

ה) שו"ע או"ח סימן רנ"ג פסק כהרי"ף והרמב"ם, ואח"כ מביא דעה השניה, וברמ"א שם כתב ונהגו להקל כסברא אחרונה.

ו) ביאור הלכה שם ד"ה ונהגו כתב שמשמעות לשון הרא"ש הוא שלא רצה למחות, אסל לכתחילה יש ליזהר שיהיה מבושל כ"צ קודם חשיכה ולסלקו מהאש.

ז) חזון איש סימן ל"ז ס"ק ג' הבין שכונת הרא"ש הוא שכיון שיש להקל מעיקר הדין (לדעת הני ראשונים) ממילא הנח להם לישראל להקל, כיון שמנהגם הוא הוא כהני ראשונים

במה מדליקין פרק שני שבת

א א ב ג ד ה ו ז ח ט י
כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
לפון סג סוף ע"ה ס"ו
רמ סוף ה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ובי"ה
אומרים וכו' והי"ח
א"כ ג"ה. לעני' ד'
מלטי כוה מוריק דף
ע"ב עד שיעמיק ט' ט"ג
סעמיק:

רבינו הגאון

פ"ג כירה שהסיקה
בבבא ובבבא
וכו' כירה זו היא מקום
שפיתת לתו הא
איבעיא לתו הא
דחונן לא יתן עד
שיגרוף או עד שיתן
האפר על גבי חוליס
ותנה זו בעיני רמב"ל
דאסור לשהות ע"ג כירה
א"כ גרופה וקומטה. או
דילמא תניה זו תהות
הקדיה היא בשבת
וקמ"ל דאסור להחזיר
אלא ע"ג כירה קומטה
או גרופה אבל לשהות
טורח. ומתני' כירה
חנניה היא דנתיא כל
שהוא כמאכל בן דרוסאי
טורח לשהותו על גבי
כירה אע"פ שאינה
גרופה ולא קומטה.

רב נסים נאון

נפקא מינה לגיטי נשים.
כלומר בודא"ל (ה) המביא
אין מפביל או מבורש
ג"ג ע"ר לומר כפי
נכתב וכפני נחתם
לדבריהם אסורו במסכת
גיטין (פ"ב א' דף ו) אבל
רב אמר "כא"ר ישראל
לגיטין מבי אהרן ע"ה
לכל. ובספר ערוה
יחסין (דף ע"ב) היכא
חביל ימא אהרן רב פפא
סבא משמיה דרב בן פוח
בוטרי. ובבאראשית דר'
אשעיא (פ"ה י"ח) תד
תלמיד ר' יוחנן הוא יתא
קדמו היה מספר ליה
דלא סבר אסור ליה מה
ר"ל לית את סבר אסור
לית דאנא גלי מן אהרא
אסור ליה מן הדין אתר
אלא בולטיף שנתא
(בראשית יא) כי שם כלל
ז' שפת כל הארץ.
ובבבא דכל ישראל יש
לתן חלק (מחזירין דף קט)
אסור אסור רב יוסף בכל
בוטריף סימן רע לתורה
פני בוטריף אסור רב אסי
בור סתא. ואדוננו הא"י
דיל אסור בכל בוטריף
ובורטריף בכל כונת דבר
זה לאותה ששינו
בכשנה שינה שמו וספה
שם עירו ושם עיריה סתול
ה"י נודע כי בכל
הבוטריף עיר אחת ה"ל
וחנן שבו:

סליק

פרק במה מדליקין

חשב שלמה

על רב נסים נאון

(ה) פירוט סג:

נפקא מינה לגיטי נשים. מה שפי' בקונטרס לענין שיה שם עירו ושם עיריה אין נראה לרשב"א דבכל הוא שם מדינה ולא שם העיר כדלמך צפרק עשרה יחסין (קדושין דף ע"ה). כל הארצות עיפה לארץ ישראל וארץ ישראל עיפה לבבל וקאמר נמי התם^א עד היכן היא צבל ולא אשכחן שום דוכחא עיר ששמה צבל אלא מדינה היא ואין כותבין שם מדינה בגט:

הדרן עלך במה מדליקין

כירה שהסיקה בקש ובג

נראה לר"י דקש היינו ונתת הסטלים שנסאר בשדה הנקרא אשטובל"א נע"ז ומן הוא הנקצר עם השפלת דהכי משמע לקמן צפרק שאל (לקמן דף ק"ג) דקאמר בשלמא קש משכחת לה כמחזיר אבל תבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא קריא והא דלמך גריס הנקבל (בג מ"ע"ה דף ק"ג) גבי מקום שנהו לקצור אינו רשאי לעקור משום דלמך ניחא לי דתימין ארעאי הוה ליה למימר דתימקש דהגשאר צקרקע נקרא קש כדפירש רש"י^א אלא משום דתימין משמע טפי לטון ויטל נקט ליה^ב. לא יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הכל ואין נראה לר"י דאפילו גרופה וקומטה היא מוספת הכל יותר נכמה דברים השניין צמנה עומנין^ג ועוד דחנניה שרי להשהות אף כשאינה גרופה ולא אסור מוסף הכל אלא דוקא בשמנה אכל להשהות שרי^ד וכשאינה גרופה אסרי רבנן דחנניה משום דילמא אחי לאתחיי:

חמין ותבשיל

נראה לר"י דקש היינו ונתת הסטלים שנסאר בשדה הנקרא אשטובל"א נע"ז ומן הוא הנקצר עם השפלת דהכי משמע לקמן צפרק שאל (לקמן דף ק"ג) דקאמר בשלמא קש משכחת לה כמחזיר אבל תבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא קריא והא דלמך גריס הנקבל (בג מ"ע"ה דף ק"ג) גבי מקום שנהו לקצור אינו רשאי לעקור משום דלמך ניחא לי דתימין ארעאי הוה ליה למימר דתימקש דהגשאר צקרקע נקרא קש כדפירש רש"י^א אלא משום דתימין משמע טפי לטון ויטל נקט ליה^ב. לא יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הכל ואין נראה לר"י דאפילו גרופה וקומטה היא מוספת הכל יותר נכמה דברים השניין צמנה עומנין^ג ועוד דחנניה שרי להשהות אף כשאינה גרופה ולא אסור מוסף הכל אלא דוקא בשמנה אכל להשהות שרי^ד וכשאינה גרופה אסרי רבנן דחנניה משום דילמא אחי לאתחיי:

למאי נפקא מינה לגיטי נשים: הדרן עלך במה מדליקין

כירה שהסיקה בקש ובג

נראה לר"י דקש היינו ונתת הסטלים שנסאר בשדה הנקרא אשטובל"א נע"ז ומן הוא הנקצר עם השפלת דהכי משמע לקמן צפרק שאל (לקמן דף ק"ג) דקאמר בשלמא קש משכחת לה כמחזיר אבל תבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא קריא והא דלמך גריס הנקבל (בג מ"ע"ה דף ק"ג) גבי מקום שנהו לקצור אינו רשאי לעקור משום דלמך ניחא לי דתימין ארעאי הוה ליה למימר דתימקש דהגשאר צקרקע נקרא קש כדפירש רש"י^א אלא משום דתימין משמע טפי לטון ויטל נקט ליה^ב. לא יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הכל ואין נראה לר"י דאפילו גרופה וקומטה היא מוספת הכל יותר נכמה דברים השניין צמנה עומנין^ג ועוד דחנניה שרי להשהות אף כשאינה גרופה ולא אסור מוסף הכל אלא דוקא בשמנה אכל להשהות שרי^ד וכשאינה גרופה אסרי רבנן דחנניה משום דילמא אחי לאתחיי:

חמין ותבשיל

נראה לר"י דקש היינו ונתת הסטלים שנסאר בשדה הנקרא אשטובל"א נע"ז ומן הוא הנקצר עם השפלת דהכי משמע לקמן צפרק שאל (לקמן דף ק"ג) דקאמר בשלמא קש משכחת לה כמחזיר אבל תבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא קריא והא דלמך גריס הנקבל (בג מ"ע"ה דף ק"ג) גבי מקום שנהו לקצור אינו רשאי לעקור משום דלמך ניחא לי דתימין ארעאי הוה ליה למימר דתימקש דהגשאר צקרקע נקרא קש כדפירש רש"י^א אלא משום דתימין משמע טפי לטון ויטל נקט ליה^ב. לא יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הכל ואין נראה לר"י דאפילו גרופה וקומטה היא מוספת הכל יותר נכמה דברים השניין צמנה עומנין^ג ועוד דחנניה שרי להשהות אף כשאינה גרופה ולא אסור מוסף הכל אלא דוקא בשמנה אכל להשהות שרי^ד וכשאינה גרופה אסרי רבנן דחנניה משום דילמא אחי לאתחיי:

למאי נפקא מינה לגיטי נשים: הדרן עלך במה מדליקין

כירה שהסיקה בקש ובג

נראה לר"י דקש היינו ונתת הסטלים שנסאר בשדה הנקרא אשטובל"א נע"ז ומן הוא הנקצר עם השפלת דהכי משמע לקמן צפרק שאל (לקמן דף ק"ג) דקאמר בשלמא קש משכחת לה כמחזיר אבל תבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא קריא והא דלמך גריס הנקבל (בג מ"ע"ה דף ק"ג) גבי מקום שנהו לקצור אינו רשאי לעקור משום דלמך ניחא לי דתימין ארעאי הוה ליה למימר דתימקש דהגשאר צקרקע נקרא קש כדפירש רש"י^א אלא משום דתימין משמע טפי לטון ויטל נקט ליה^ב. לא יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הכל ואין נראה לר"י דאפילו גרופה וקומטה היא מוספת הכל יותר נכמה דברים השניין צמנה עומנין^ג ועוד דחנניה שרי להשהות אף כשאינה גרופה ולא אסור מוסף הכל אלא דוקא בשמנה אכל להשהות שרי^ד וכשאינה גרופה אסרי רבנן דחנניה משום דילמא אחי לאתחיי:

חמין ותבשיל

נראה לר"י דקש היינו ונתת הסטלים שנסאר בשדה הנקרא אשטובל"א נע"ז ומן הוא הנקצר עם השפלת דהכי משמע לקמן צפרק שאל (לקמן דף ק"ג) דקאמר בשלמא קש משכחת לה כמחזיר אבל תבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא קריא והא דלמך גריס הנקבל (בג מ"ע"ה דף ק"ג) גבי מקום שנהו לקצור אינו רשאי לעקור משום דלמך ניחא לי דתימין ארעאי הוה ליה למימר דתימקש דהגשאר צקרקע נקרא קש כדפירש רש"י^א אלא משום דתימין משמע טפי לטון ויטל נקט ליה^ב. לא יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הכל ואין נראה לר"י דאפילו גרופה וקומטה היא מוספת הכל יותר נכמה דברים השניין צמנה עומנין^ג ועוד דחנניה שרי להשהות אף כשאינה גרופה ולא אסור מוסף הכל אלא דוקא בשמנה אכל להשהות שרי^ד וכשאינה גרופה אסרי רבנן דחנניה משום דילמא אחי לאתחיי:

למאי נפקא מינה לגיטי נשים: הדרן עלך במה מדליקין

כירה שהסיקה בקש ובג

נראה לר"י דקש היינו ונתת הסטלים שנסאר בשדה הנקרא אשטובל"א נע"ז ומן הוא הנקצר עם השפלת דהכי משמע לקמן צפרק שאל (לקמן דף ק"ג) דקאמר בשלמא קש משכחת לה כמחזיר אבל תבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא קריא והא דלמך גריס הנקבל (בג מ"ע"ה דף ק"ג) גבי מקום שנהו לקצור אינו רשאי לעקור משום דלמך ניחא לי דתימין ארעאי הוה ליה למימר דתימקש דהגשאר צקרקע נקרא קש כדפירש רש"י^א אלא משום דתימין משמע טפי לטון ויטל נקט ליה^ב. לא יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הכל ואין נראה לר"י דאפילו גרופה וקומטה היא מוספת הכל יותר נכמה דברים השניין צמנה עומנין^ג ועוד דחנניה שרי להשהות אף כשאינה גרופה ולא אסור מוסף הכל אלא דוקא בשמנה אכל להשהות שרי^ד וכשאינה גרופה אסרי רבנן דחנניה משום דילמא אחי לאתחיי:

חמין ותבשיל

נראה לר"י דקש היינו ונתת הסטלים שנסאר בשדה הנקרא אשטובל"א נע"ז ומן הוא הנקצר עם השפלת דהכי משמע לקמן צפרק שאל (לקמן דף ק"ג) דקאמר בשלמא קש משכחת לה כמחזיר אבל תבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא קריא והא דלמך גריס הנקבל (בג מ"ע"ה דף ק"ג) גבי מקום שנהו לקצור אינו רשאי לעקור משום דלמך ניחא לי דתימין ארעאי הוה ליה למימר דתימקש דהגשאר צקרקע נקרא קש כדפירש רש"י^א אלא משום דתימין משמע טפי לטון ויטל נקט ליה^ב. לא יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הכל ואין נראה לר"י דאפילו גרופה וקומטה היא מוספת הכל יותר נכמה דברים השניין צמנה עומנין^ג ועוד דחנניה שרי להשהות אף כשאינה גרופה ולא אסור מוסף הכל אלא דוקא בשמנה אכל להשהות שרי^ד וכשאינה גרופה אסרי רבנן דחנניה משום דילמא אחי לאתחיי:

פלוניא. סתומה מנחו ולין מנחין נסוכה א"ש גדול (ב"מ א.) כל מה ששפטים קדימה על הלל ואין עשין כחוכה היפך גדול כמו שפטים נסכו (ב"ב כ.) וע"פ בחיי"ט פ"ב סי' כ. ק"ש. ונתת פסולין אשטריות (לעיל לה). גפ. פסולת של בית הכזב על שכן סוף כוס יחד וחס מזה (לקמן ס.) פסולת חטים שנתעלו בית הכזב (ב"ב ג.) עד שיגרוף. מן הגמלים נמנעים שקורין ויליין. שיתן את האפר. מפורש אפר מלמעלה כדי להפיץ תומו שלא יוסף הכל בשבת (לעיל כ.). חמין הם חטים למאן כעין יין (לשבת ו"ס לה.). כן בדרוסאי. למים היה ומנבל ביטול ש"ס (ס.) למים היה ויחלל כל דבר המטביל קמ"ל (ב"ב לה.). פורתא מהשורות. לא חיי"ט אם המנבל ויולך בשבת (לעיל סס.)

(ב) חספה סקן ג
(ג) חספה (סקן ג)
(ד) עיב דיה אהר, (ד) ל
ספ"ה, (ה) עמוד ב.

תוספות ישנים

(א) ואסבר דרב מתי
מתי בלחור אבל
למטה פילי ליה
גרופה שרי מלמק וע
ל. ולבי יומן אפי
מלמק ויה ל:

הנהגות הב"ח

(ב) תוס' ד"ה א"כ
ומי דלי להחיר מן אבל
למטה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה י"ח
וכי משום דקיי"פ
בהנהגה. מתי זה
מחוסת מגיל דף יט
ע"כ ד"ה ודלמח:

הנהגות וציונים

(ב) ציל ואין מקיימן
עליה (וכי בהוספת
(רש"י) וביה כתיב
וגרסה הרי"ף והרא"ש
ואין משחיין:
(ג) דרדלי על גבי
חברתה דרפ"י, ועין
פירוש: (ג) הנתק הוא
כיראס י"א באבנים
כיצא בה"כ כמו
שהעתיקו בעל המאור
ובשר אר"ח סימן רג
ופי שתלו באבנים ולא
כביא של ברזל: (ד) יש
להוסיף הוסף הב"ח:

ליקוטי רש"י

נעדרת. דק דק טעמן
מן הספן יקרין
אריש"ס וילקו ס"ט.
סבי גמלין סגנתי מן
הספסוס כמגלין אלו
(תול"ד א:).

כירה פרק שלישי שבת

לו.

עין משפט
גד מצוה

לעולם אימא לך להחזיר תנן וחזורי מיהמרא בוי. *משום דקיי"ל
כמניה כנו שאפרש בע"ה¹ דמיק לזאקמא מתני כותיה:
להחזיר תנן היינו דשני בין תוכה לצ"ע גבה. פי' בקונטרס
משום דלי להחזיר תנן (ב) א"כ לשהות משחין אפילו באינה

גרופה להי שני בין מוכה דהוי ממעין
ממש כדמק לעל גבה וקשה להי"ח
דלמניה אפילו מוכה משחין אפי'
באינה גרופה דהא תנן (לעיל דף ע"ט):
ולא מררה על גבי גמלים אלא עד
שיקרמו פניה הא קרמו פניה שרי
אע"ג דמררה כמוכה היא ובלאו הכי
אורי' דממש דחק רש"י לפרש ק"ל
דליכא למימד שפיר היינו דשני לן בין
מוכה לעל גבה מוכה דמי להחזיר
בגרופה ובהסאה דוקא לא נימא
ליה למלק אלא בהחזרה נימא ליה שפיר
למלק כדמוכח במאי דמשני מי סברת
ארישא קאי אסיפא קאי כו' קשה
לר"י א) היינו צ"ע למימד אלינא דרב
דמתנין להחזיר תנן אס קן אמ"ל
מתנין כמניה ורב דלא כמניה דהא
תנייה שרי ממלמק ויה ל דהא
דמק (ס) אין גלין גבר ופיה אלא
כדי שיעלו מעבוד יום אמ"ל כמניה
ופיה אמריין לקמן² דמלמק ויה
ל דהא ורב אסר לקמן³ דמלמק
ופיה ל וי"ל דבלאו הכי לא סבר לה
רב כסוד מנא דהא ר"מ ור' יהודה
דרכו באינה גרופה אפילו כמלמק
ורע לו ורב שני ממלמק ורע לו
אפילו באינה גרופה דבגרופה לא
אשכחן שום אמורא דאסר אפילו יפה
לו ועוד דרב קאי אמילתיה דרבי יוסן
דאידי באינה גרופה וכן רבי יוסן
דשרי לקמן⁴ ממין ומגשיל שפסל כל
דרב באינה גרופה אלא לא צ"ע כל
דרב אסור לא אשכחן מנא דסבר הכי:
מהו צ"ע. באינה גרופה קעני
ואי מתנין להשהות תנן קא
צ"ע להשהות ולהחזיר ואי להחזיר תנן
ושרי להשהות אפי' מוכה וגבה צ"ע
להחזיר ולהשהות היכא שאני מושל
ממלך בן דרוסאי:

תא משע כירה שהסיקוה בוי.
ומסיק דשרי לסמוך ומל
מקום אין ללמוד מכאן לסמוך
אלא האש דשאני הכא דדופני כירה
מפסיקין צ"ע ולאש:

שמע
איבעיא
הו מוה לסמוך בה תוכה וגבה אסור אבל לסמוך בה שפיר דמי או דילמא
לא שני. תא שמע שתי כירות המתאימות אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה
גרופה וקטומה משהוין על גבי גרופה וקטומה ואף על גב דקא מליק ליה
הבלא מאידך דילמא שאני התם דכיון דמידליא שלישי בה אורא תא שמע
דאמר רב ספרא אמר רב חי"א קטומה ונתלכתה סומכין לה ומקיימן עליה
ונוטלין ממנה ומחזירין לה שמע מינה לסמוך נמי קטומה אין לא קטומה לא
ולמעמוד נוטלין ממנה דקתני קטומה אין לא קטומה לא תנא נוטלין משום
מחזירין הכא נמי תנא סומכין משום מקיימן הכי השתא התם נוטלין ומחזירין
בחד מקום הוא תנא נוטלין משום מחזירין אלא הכא סומכין בחד מקום הוא
ומקיימן בחד מקום הוא מאי הוי עלה ת"ש⁵ כירה שהסיקוה בגפת ובעצים
סומכין לה ואין מקיימן⁶ א"כ גרופה וקטומה גמלים שעמומו או שנתן עליה
געורת של פשתן דקה הרי היא כקטומה אמר ר' יצחק בר נחמני א"ר אושעיא
קטומה והובערה משהוין עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו

שמע
ואי תליה (א) באבנים (א) ב² כיצא בה אבל הסמנה ע"כ תליה דברי הכל אסור וקרייל הסמנה כדבר המוסף⁷ אסור ואפילו כבעד יום: איבעיא להו מוה לסמוך לה תוכה וגבה אסור
חשק שלמה על רבינו הגאון (ב) פי' כעל המאיר:

לעולם אימא לך להחזיר תנן. ולינו לשהות אע"פ שאני גרופ שרי:
ודך חודה דאמרי לך. לא יחזיר עד שיגרופ דכי גרופ מיהא שרי:
לא דברי הכ"ה היא. ולמיה שמאי לא סברת להו: לא שני. שרימח
דמתני אלא על גבה דלא נפיס הכלא כולי האי אלא מוכה אסור:

אם אכרת בש"מא להחזיר תנן. אלא
לשהות משחין אפילו בשחין גרופה
כדמחסינן ליה חסורי ורבי הל"ט
אשרימח לשהות על שאינה גרופה
קאי: היינו דשני בין תוכה לצ"ע גבה.
דכי משחי למוכה דשאינה גרופה
ממנין ממש כמק: א"א אי אמרת
אשרימח תנן. דלפילו לשהות צ"ע
גרופה כיון דגרופה ומעמד יום הוא
נעמד למוכה מה לי מוכה מה לי על
גבה: ארישא. עד שיגרופ: אסיפא
קאי. דאידי כמוכה אלא רישא לשהות
הוא וכן מוכה וכן גבה שרי: שתי
כירות המתאימות. ממוכרות יחד
וקרי של חרס מפסקת מיניה: משחין
ע" גבי גרופה וקטומה. דלא מישיעין
משום דליק לה הכלא מאידך: ומה
הן משחין. על הגרופה: א"א יחזיר.

כבחת: א"כ. רישא דמתנין
לשהות קאמר דעני גרופה ובלשהות
פליגי כמין וכתבשיל וגרופה וסיפא
פליגי כמורה מתני ר' יהודה היא.
אלא אי אמרת להחזיר תנן דעני
גבה אלא לשהות לא צ"ע גרופה
ופלוגמח למין ותבשיל כשאיני גרופ
כדמתמסרת ומתלמח לה: קשיא אבי"ש
בחדא. דקאמרי צ"ע כמתני משחין
ממין אף כשאיני גרופה והכא קאמר
רבי מאיר לבי"ש דלפילו גרופה ולא
כלוס וכ"ש כשאיני גרופה. והא כולה
חלה פירכה היא דית שמהי לא שני
להו בין גרופה לשאיני גרופה: ויב"ה
בתרתי. דמתנין שרו צ"ע הלל
להשהות ממין ותבשיל אף כשאיני גרופ
והכא קתני דבגרופה ממין אין מבשיל
לא וכשאינה גרופה אין משחין כלל
ולענין חודה גרופה תנן כמתנין
לבי"ה מחזירין והכא קתני עקר דברי
הלל לא יחזיר: וא"ר יהודה. דאמר

נמי כי מתנין מ"מ דרופה וקטומה
ממין ומתנין תרלח דספוגמח
קמימח כשאיני גרופה ושרי צ"ע ממין
וביה הלל ממין ותבשיל והכא קתני
אין משחין על גבי שאינה גרופה ואינה
קטומה כלל ופלוגמח לשהות בגרופה
וקטומה: בחמין ותבשיל ונטליים
ומחזירין. דמוקי פלוגמח דבי"ש ובי"ה
כשהיית ממין ותבשיל דית שמהי שרו
ממין ותבשיל לא ובי"ה ממין ותבשיל
ולא כר מאיר דאמר לבי"ש לא כלוס:
מהו צ"ע. קדרה אלא דופן הכירה
כלא גריפה שהכירה מיעלגמח היא
ומושיעס אותה על גבי קרקע: גבה.
עני שפתה או כסוי שעל חללה:
דמרי"ל. הקדרה על גבי הכירה⁸:
ונתלכתה. חורה והסערה: התם
נוטלין ומחזירין בחד מקום. ולא שייך
למתני מחזירין עד דתני נוטלין:
נעדרת. אריש"ס⁹: שהוחמו כ'
צרכן. דליכא למימש לחימתי:
מלמק

הוא תליה (א) באבנים (א) ב² כיצא בה אבל הסמנה ע"כ תליה דברי הכל אסור וקרייל הסמנה כדבר המוסף⁷ אסור ואפילו כבעד יום: איבעיא להו מוה לסמוך לה תוכה וגבה אסור
חשק שלמה על רבינו הגאון (ב) פי' כעל המאיר:

כירה פרק שלישי שבת

שמע

מינה מצטמק ויפה לו מותר. פירש בקונטרס דלי האי
תבשיל במצטמק ורע לו מאי אחא לאשמעיין וקשה לר"י
הא אינטריך לאפוקי מדרכי מאיר ורבי יהודה דלכרי בשאינה גרופה
אפילו חמין דמצטמק ורע להם^(א) ועד קשה כיון דהשתא ס"ד דמשום
ההוצעה הדרג למילתא קמייתא כי

מצטמק. מתמעט וכיך רעיי"ט לטון שדים לומקין (השש ט) כמו
שאתה אומר גלשון לטון לטון ובלשון דרש נטקד וכן כל חיה שראש
יטודה לר"י כשהיא מתפעלת ונותן ט' אחר לר"י. מותר. להשתוק
כירה דלי לא מצטמק ויפה לו קאמר מאי אחא לאשמעיין אללא

ע"כ במצטמק ויפה לו קאמר ואפילו
הכי לא גזרו משום חמיו הואיל
ונהבשל כל דרכו וחמין לאשמעיין
דבעיין שוחמו כל דרך מצטמק ויט:
שאני הוא דקפסיה. וגלי דעמיה דלא
ניחא ליה בלמקין: גזאיים ש"י רותם.

הוספות ישנים

א) לפיכך נגזרו הכל
רבי"י ז"ל דליתא דרב
ושמאל קאמר דהא אפילו
גופיה משא ליה ואכיל:
ב) חמה אחא אפור
למחור מ"ש מדלמח
לקמן (דף ע"ג:) טמן
אדם קימון של מים כגוד
המזורה שחפ"י למחן.
ג) וכן איתא מחן דשרי
אפילו יד פולתה ט' ואם
ק' אחא אפור תבשיל
שפשל כל דרכו להחור ה"ל
לא שייך מיה בישול ולעיל
(דף ע"ג:) נמי דאפור
להטמן משפיה אפילו
מחן מוסק ה"ל גזרה
שחא אפילו מחן דשרי
מיה בישול וז"ל דודאי
במחן לא שייך בשול אלא
תבשיל אפילו משפשל
מצטמק ויט שייך בשול.
והא דקריין קימון של מים
היינו למחן מוסק שאח"כ
מיה ט' של היום לא
מיה יד פולתה ט':

הגהות הב"ח

א) נמי אמר רב שמאל
ב) יתיר לר"י יתיר כירה
וכי' משפין עליה חמין
שהוחמו כל צורכין
ותבשיל שבישול כל
צורכו ואפ"י מצטמק:

הגהות וציונים

א) המרחיין חיות בשם
סדר הדרות כתב
דמוכח על רב אשי
הקטן עיי"ש אולם
ליתא כמבאר בראש
וכן ברש"י א"ר אשי
כתראה הוא (בי"ש):
ב) ח"י. הא ז"ר
יהודה: ג) יש גורסין
דבש"ן הוא (ירש"ב)
הדמיון: ד) נגזיל
ירש"ב ויחית ידחא"
נמחק וכו"ם שהי' גירסת
הראש עיי"ש ובחי'
הירש"ב (רש"י עיי"ש)
ועי' ח"י יר"ד מ
ע"ב ד"ה רבה ורב
יוסף: ה) צ"ל הוה
(רס"י) קאינא קמיה
דרב כהנא ושהאי
כסא (כ"י). תבן.
הירש"ב (בארת
המים): ו) אפילו
(דפ"ר):

הגהות וציונים

א) המרחיין חיות בשם
סדר הדרות כתב
דמוכח על רב אשי
הקטן עיי"ש אולם
ליתא כמבאר בראש
וכן ברש"י א"ר אשי
כתראה הוא (בי"ש):
ב) ח"י. הא ז"ר
יהודה: ג) יש גורסין
דבש"ן הוא (ירש"ב)
הדמיון: ד) נגזיל
ירש"ב ויחית ידחא"
נמחק וכו"ם שהי' גירסת
הראש עיי"ש ובחי'
הירש"ב (רש"י עיי"ש)
ועי' ח"י יר"ד מ
ע"ב ד"ה רבה ורב
יוסף: ה) צ"ל הוה
(רס"י) קאינא קמיה
דרב כהנא ושהאי
כסא (כ"י). תבן.
הירש"ב (בארת
המים): ו) אפילו
(דפ"ר):

שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר

שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר שאני הכא
דקטמיה אי הכי מאי למימרא הובערה
אצטריכא ליה מהו דתימא כיון דהובערה
הדרא לה למילתא קמייתא קבושמע לן אמר
רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן קטמיה
והובערה משהוין עליה חמין שהוחמו כל
צורכין ותבשיל שבישול כל צורכו ואפ"י גזאיים
של רותם ש"מ מצטמק ויפה לו מותר שאני
הכא דקטמיה אי הכי מאי למימרא הובערה
אצטריכא ליה היינו דך גזאיים של רותם
אצטריכא ליה אמר רב ששת אמר ר' יוחנן
ופיסקא דמתניתין כדלמריין לעיל^(א)
חסורי מחסרה הלך עקר לא יחזור
הואיל ואינה גרופה: תרווייהו תנגדי.
פין לשהות בשאינה גרופה מניחא
הדיא סתם משנה דמותר ועקר לא
יחזור נמי מניחא ולמה ליה לרבי יוחנן
לאשמעיין: הא קרמו פניה שרי.
והיינו דל כשל כל דרכו ומתר ללו
גרוף וקטום הוא ולי נמי גרוף כמטר
לא מהניא גריפה כדמין במתניתין^(ב)
וכ"ש פת דאדעתא לנשולי יהיביה
גזוייה: ועד כאן לא שרו בו.
דמתניתין אלאחר שיגרוף קאי דקמין
לא ימן עד שיגרוף ויבן למחן דלמך
לא יטה ויבן למ"ד לא יחזור מ"מ
חזרה דסיפא אגרוף וקטום מהדר:

א) ורב ששת נמי דיוקא דמתני' קמ"ח.
ב) דלא ממני לה כהדיא הא קרמו
ואן דמשהיין קדירה על גבי
כירה שאינה גרופה אדמנייה סמיכין
הואיל וסוף סתם מתניתין כותמיה
כדלמ"ד^(א) הא קרמו שרי וזע"ג דלא
כשל כל דרכו ואמר רב ששת משמיה
דרבי יוחנן כותמיה דמתניתין דפרקין
משום חזרה הוא דבעי גרופה אלא
לשהות לא. וכל הני אמוראי דאסרי
סברי מתניתין לשהות תנן. מהו
ש"הות. בשאינה גרופה: פשוטין
הוא. רגיל לאחמו טלמוס ורין
לאכול מאכל מתוק ועכו"ל: מרי
דעובדא. מדקדק צמעשי: ב"יחא.
קמת: כסא דהרסנא. גזיס
המטשלים בשמן כקמ"ח: דאית ביה
בשרא. מצטמק ויפה לו שמונן הכשר
משער כח הלפת כדלמך צברת
(דף ע"ג): אורחין. לריך תמיסת
חשושת לשום לפנייה ואן דך כעד
תבשיל המצטמק שאין הכשר ניכר
ט: פ"שא. מאכל טעושה
מתאניס: תמרי. מאכל תמריס:
שכח

הגהות וציונים

א) המרחיין חיות בשם
סדר הדרות כתב
דמוכח על רב אשי
הקטן עיי"ש אולם
ליתא כמבאר בראש
וכן ברש"י א"ר אשי
כתראה הוא (בי"ש):
ב) ח"י. הא ז"ר
יהודה: ג) יש גורסין
דבש"ן הוא (ירש"ב)
הדמיון: ד) נגזיל
ירש"ב ויחית ידחא"
נמחק וכו"ם שהי' גירסת
הראש עיי"ש ובחי'
הירש"ב (רש"י עיי"ש)
ועי' ח"י יר"ד מ
ע"ב ד"ה רבה ורב
יוסף: ה) צ"ל הוה
(רס"י) קאינא קמיה
דרב כהנא ושהאי
כסא (כ"י). תבן.
הירש"ב (בארת
המים): ו) אפילו
(דפ"ר):

רבינו הגנאל

לא שנו. ופשוטא מהא
דחגיגה כירה שהסיקוה
בגפת ובעיני סומכין ואין
קיימין עליה אלא אם כן
גרופה וקטומה פשוט
הגזאיים או שפחן לוחה
נערה על פסחן דקח רב
קטומה (רבי). (אמר
רב) (שמעון) (שמאלון)
בר יהודה א"ר יוחנן
כירה שהסיקוה בגפת
הבעיני שפחין עליה
חמין שהוחמו כל צורכין
ותבשיל שבישול כל צורכו
דיוקא כירה שהיא שפוחת
ב' קורח אבל אם אין בה
אלא שפוחת קודה אחת
אמר רבינו מצטמק ויפה
לו מותר. ורבינו דרב
ושמאל פליגי הא קריל
דרי' יוחנן לבני ר' יוחנן
השמאל לבני ר' יוחנן
יועני. ומה שאמר ר' יוחנן
(עוקבא) (עוקבא) מוסרין
לרב אשי אחן
המקריבין לרב ושמואל
עבדו רבי ושמואל לאו
פשוט דהלכתא כותמיה
אלא ליעולם הלכתא כ"י
יועני דשרי אבל אחן
דמיתנין איסורא כרב
השמאל הוה ליה רב
המרחיין ואחרי' נמי
בזן איסור א' אתה שרא
להחין בפנייה. הא
דאמר רב יהודה מוסרין
כבשת שרי להטעמי ליה
פשוטא הוא: הא דאמר
רב נחמן בר יצחק
מצטמק ויפה לו אמר
מצטמק ורע לו מותר
כללא דמילתא כל דאית
ליה מיחא מצטמק ורע לו
הוא בר המבישיל
דליפתא דאני' דאית ליה
מיחא מצטמק ויפה לו הוא
כ"י. הא כללא (גלברי)
(לביבין) רב ושמואל אמרו
לית הלכתא אלא ר' יוחנן
דאית סיעיה ר'
עוקבא מוסרין לרב אשי.
לפדא דייסא ותמרי
מצטמק ורע לו מותר.

ליקוטי רש"י

רוחם. שאין גזלו כסם
מסרה (רש"י ב"ב ע"ד).
גזלו רחמי. כל הגזל
טעו מתקן טעו מצטמק
ואלו טעו מתקן ולא
גזלנו ושרי ואפ"י^(א) לא כשל כל
צורכו ובלשון איסור ה"ל לאשמעיין
ולא גלשון היתר ומשנה הוצעה
אינטריך ליה ולי לאו מילתיה לא היה
פשוט היתר אלא היה ס"ד למימרא
דהדרג למילתא קמייתא:
אמר רב ששת אמר ר' יוחנן כירה
שהסיקה בגפת ובעינים
משהוין עליה תבשיל ש"א בישול כ"ז
צרכו בו. פסק ר"מ^(ב) דהלכה כרב
ששת אמר ר' יוחנן דרבה דלמך
תרווייהו מנטי סכרה ליה כותמיה וכן
פסק רש"י דסתם מתניתין דפרק
קמח (דף ע"ג): כהנייה ומותר להשהות
אפ"י בצינה גרופה אלא להחזיר ודאי
אסור לא"כ גרוף וקטום ואפ"י ב' כשל
כל דרכו כפ"י לעיל^(א) דיוקא
דמתני' קמ"ח. פי' רש"י דקמ"ל

הגהות וציונים

א) המרחיין חיות בשם
סדר הדרות כתב
דמוכח על רב אשי
הקטן עיי"ש אולם
ליתא כמבאר בראש
וכן ברש"י א"ר אשי
כתראה הוא (בי"ש):
ב) ח"י. הא ז"ר
יהודה: ג) יש גורסין
דבש"ן הוא (ירש"ב)
הדמיון: ד) נגזיל
ירש"ב ויחית ידחא"
נמחק וכו"ם שהי' גירסת
הראש עיי"ש ובחי'
הירש"ב (רש"י עיי"ש)
ועי' ח"י יר"ד מ
ע"ב ד"ה רבה ורב
יוסף: ה) צ"ל הוה
(רס"י) קאינא קמיה
דרב כהנא ושהאי
כסא (כ"י). תבן.
הירש"ב (בארת
המים): ו) אפילו
(דפ"ר):

דקמו פניה שפיר דמי ואין נראה דיוק
דמתניתין דכירה אחא לאשמעי' להחזיר מן וחסורי מחסרה והכי קמני: **מזהו** אצינה גרופה ולא כשל כל דרכו קבעי או מצטמק
ויפה לו:

תלמוד בבלי <עו' והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס': 86 הודפס ע"י אוצר החכמה

זמנים. הלכות שבת פ"ג

למחוקרין שחיקה, דמחוקרין דיכה אסור כדלחיא בגמרא (דף י"ט): לדעת ר"י, ואני אחרך שניט במשנה ושון (פי' ז"ש וז"ה) שטוענין בקורס ביה הכד ובעגולו הגת, ואמרין עלה בגמרא מאן חתא דכל מידי דלמי ממילא שפיר דמי א"ר יוסי ברי' הנינא ר' ישמעאל היא דפניא השוס ויבוסר והמלילות שרסקן מבע"י ר' ישמעאל ברי' יוסי אומר יגמור משחמשך ר"ע אומר לא יגמור רח"א ר' אלעזר בן שמוע היה דתמן הלכות דבש שרסקן מע"ש וילא מעמלן אסורין ור"א תמיר, והקשו בגמ' ר"א מ"ע לא אמר כרי' הנינא אומר לא אמר עלה אמר רבא בר בר חנה א"ר' במחוקרין דיכה כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי דאסור ויהי נמי במחוקרין שחיקה והני נמי במחוקרין דיכה דמו סודה ר' יוסי ברי' הנינא כרבי ישמעאל ע"כ בגמ', ובהלכות הביאו א"ר יוסי ברי' הנינא ר' ישמעאל

פ"ג ד לפיכך אם גרף וכו' שהרי הרמ"ח דעתו וכו', כתב הרמ"ח ז"ע היאך הסיק דעתו שהרי דעתו להכלה בלילה וימי לא עסקין דאין לו הבשיל אחר כי אם זה וטעם הנכון משום דעביד כיון דגרף או קטס דלא אחי לחמיין וכן פירשו רבותי ע"כ, וי"ל לדעת רבינו דקיס להו ליתנין שכל שגרף הוא מקיף דעתו:

בד"ה

חשיכה והמשקין וכן והולכין כל השבת כולה, ומדליקין את הנר המדורה מבערב והיא דולקת והולכת כל השבת או על גבי גחלים והן מתבשלים והולכין כל השבת ואוכלין אותה בשבת. *ויש ברבא זה דברים שהן אסורין גזירה שמא יחתה בגחלים בשבת: ד' כיצד תבשיל [ב]שלא בשל כל צרכו וחמין שלא הורחמו כל צרכן או תבשיל שבשל כל צרכו וכל זמן שטצטמק הוא יפה לו אין משהין אותו על גבי האש בשבת אע"פ שהונח מבעוד יום גזרה שמא יחתה בגחלים כדי להשלים בשולו או כדי לצומקו. לפיכך אם גרף האש או שכסה אש הכירה באפר או בנעורת פשתן הדקה או שעממו הגחלים שהרי הן כמכוסות באפר או שהסיקה בקש או בגבבא או בגללי בהמה דקה שהרי אין שם גחלים בוערות הרי זה מותר לשהות עליה. שהרי הסיח דעתו מזה התבשיל ואין גוזרין שמא יחתה באש:

בד"ה

א טור סימן רכ"ג סמ"ג לאין סי"ה:

יגמור מאחר שרסקן ולכרן כביד ייעוס ככלים וילאו מעמלם חיה דוקא גדול אלא ודאי יגמור בידים, וכ"כ רבינו בכיור פ' כ"א ומשנה דטוענין היא ענין אחר שאין עושין בו דבר משחמשך ור' יוסי ברי' הנינא כי קאמר דמתינתן ר' ישמעאל היא לאו למימרא דמחוקרין דיכה ק"ל דשרי ר' ישמעאל לרף ולגמור בשבת דל"כ לא הו גזרי רבנן במידי אלא ודאי מדלוריימא כל שרסקן מותר לגמור ואחו רבנן וגזרו כל שמחוקרין דיכה לכ"ע ובמחוקרין שחיקה נתלקו, א"ר דמדלוריימא נמי אסור כל שמחוקרין דיכה, וא"ר א"כ מלי קאמר ר' יוסי ברי' הנינא ר' ישמעאל היא אחר שאין הענינים שיים יש לי לומר דהרי הן מחוקרין דיכה לטוענין ע"ש ולהמיר מה שילא מהם מחוקרין שחיקה לגמור משחמשך, וכי אקשו לר' אלעזר כך העמידה ר' אלעזר כרי' אלעזר בן שמוע שהוא מדבר בדומה לזה ממש, יש לי ראייה לזה הפירוש מה שאמרנו הורה ר' יוסי ברי' ישמעאל ואם איתא דר' ישמעאל היינו דין משנתנו ויגמור דקאמר ר"ל טעיה מבערב היה להם לומר הורה כמשנתנו, ועוד למה לן לאשמועינן פשיטא דהלכה כב"ש וכו', וא"ר להודיענו דלפילי במחוקרין דיכה שלא דעת ר"י ליתא דודאי לפילי לר"י הלכה כקתם מתני, וע"ן לפירוש המפרשים ז"ל לר"י היכי אפשר דתי"ן ור' ישמעאל כלשו ק"ל דלא כב"ש וכו', וכ"מ דק"ל דלא אמר מעולם ב"ש וכו' מאי דוחקין לאוקומי הכי אלא ודאי יגמור דקאמר ר' ישמעאל ולא יגמור דתי"ן יגמור ממש הוא, ולא יקשה עלך הדין הנזכר פ"כ המתלחו שום דשיקטו בהם או במחוקרין דיכה הוא לא אסור שחיקתו מפני פערות הגרסין הוא ואחר שנעטר, זו שטה נכונה למדעים מלשון רבינו ז"ל כמבטיה לטות דעתו ודעת ההלכות והמקום יודיענו לטות: ומדליקין את הנר ואת החבורה וכו' (שבת דף כ), מנואר, כפ' זה יפאכרו דין הנר והמדורה:

ג מניחין קדרה ע"ג האש. שם מנואר ועל הדרכים שיפאכרו כקמון: ויש ברבא זה דברים שהן אסורין וגזירה שמא יחתה בגחלים בשבת, שם בגמרא מפורס דלפילו ב"ה אית להו הך גזרה:

ד כיצד תבשיל שלא בשל כל צרכו וכו', פי' אין ככל דברי רבינו שפסקן זה עסק להטמנה כלל ואין כוונה שתייה הקדרה עמונה בגחלים קטומים וכמו שיבאר פ"ד, אלא הדינן שכתב כאן הם הנוכחים בגמרא פ' כירה (שם ל"ו): ושלא כפירש"י ז"ל שפירשם לענין הטמנה, ומוכרח הוא שם שאין כאן עסק להטמנה, ומדברי ר"ם ורבינו האי נראה שאפילו נגיעת הקדרה בשל לא וכן אנו נוטנים והדינן האלו שהזכיר רבינו ככאן הם דעת ההלכות וקולת הגאונים ז"ל שדין משנתנו דכירה הוא לטות ודכרי מנוארים בהלכות ולפינו אכזבו שטת אחרת: לפיכך אם גרף האש וכו' הרי זה מותר לשהות וכו', פירוש אמרו בירושלמי הגורף כל לכוט, מן מה דמי הגורף לרף לטוט בידו דלא אמרה עד שיגורף כל לכוט ע"כ, וכבר באר רבינו לפנינו שא"כ שלא ישארו שם נולעות וכירה מתוך שהכל מועט אינה ראויה להתחמם בניעות מעטים ומפני כך אין לחוש לחמו, ודע שאפילו מבשיל שלא הניע לשלם כשולו מנעוד יום מותר להשהות ע"ג כירה גרופה או קטומה או כחד מדרכים אלו וכ"כ הרשב"א ז"ל זה דעת רבינו ז"ל:

בד"ה

לחם משנה

בשבת, וילא לא לומר דמכל שכן קא דיין דהא אשכחן לר' ישמעאל דאמר דמחוקרין דיכה אפי' בידים מותר כ"ש מידי דלמי ממילא דהוי מותר בשבת דהא או עביד ליה בשבת אינו חייב תעלה אע"ג דלרבי ישמעאל מותר גמור הוי ולבית שמאי וביה הלל איסורא דרבנן מיהא הוי מ"מ למדני מנ"ש דלמי חייב תעלה או עביד ליה בשבת וכבגרת ב"ש, עוד כתב הרב המגיד דל"כ לא הו גזרי רבנן מידי וקשה דלמה שתי"ן א"ר דמדלוריימא נמי אסור כל שמחוקרין דיכה א"כ לא גזרי רבנן מידי והו לן לגזור מחוקרין שחיקה אטו מחוקרין דיכה, ועוד קשה למה שתי"ן דמדלוריימא אסור דל"כ דאי עביד ליה בשבת בידים אסור א"כ אך אמרו בגמרא קורוס ביה הכד וכו' דאי עביד ליה בשבת לא מייחייב תעלה הא כיון דלמרת דליכא איסורא דלוריימא במחוקרין דיכה היכא דעביד בידים א"כ הוי חייב תעלה, אלא שיה"ל דאע"ג דאסור מדלוריימא אינו חייב תעלה דדומה להני שיעור מן התורה ואינו חייב כלום, וכב"ש נכל לתרן קושיא הראשונה דכיון דאין בדבר חיוב תעלה מן התורה אלא איסור בעלמא לא קשיא לן אס כן לא הו גזרי רבנן אכל מעיקרא דמחוקרין שיתוק הוי חייב תעלה משי"ה הו קשה לן היכי לא גזרי רבנן מחוקרין שיתוק אטו מחוקרין דיכה, א"נ י"ל לקושיא הראשונה דמאי דקאמר א"נ הכי פירושא חף דאין לו קושיא לומר דלא הו גזרי רבנן מ"מ י"ל דמחוקרין דיכה אסור מדלוריימא והשמה לא גזרי רבנן כלל וכך א"נ סותר העיקר הראשון דאמר דלפי' לא הו גזרי וכו' וכן מוכח שם בדברי התוספות בד"ה ר' ישמעאל אומר יגמור דמקשה למתן דפליגי בהאי ואם תאמר היכי קאמר הגמרא והני נמי במחוקרין דיכה דמי דלפי דברי הרב המגיד נשמע דפי' והני מחוקרין דיכה דמתינתן דמחוקרין דיכה דכדי לאין כיון מדגות בין מחוקרין דיכה דממילא לאין מחוקרין דכדיים א"כ כיון דלא שאני בין דאין

מגדל עז

ג א מניחין קדרה על עמונה למרה, הכל פ' כירה (דף ל"ח):

הנהרות מייבנות ד [ב] פי' במבאל בן דרוסאי אבל אם נחבשל במבאל בן דרוסאי מותר דק"ל כתבניא דאמר כל שהוא במבאל בן דרוסאי מותר לשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינו גרופה ואינו קטומה וכו' ויהי פסק ר"ה ודלא כה"ג ולאפסי ורבינו החבר שפסקו כרב ושמואל שאם גזירה שנתה היתה יכולה להתחמם קודם הושיבה והתן לא יתן עד שיתרף ומפירש לא ידור אפילו מע"ש אבל לסתק קדרה אצל האש מותר אפילו סתק לחשיבה ממש, ובחופה גזירה ליתן היתה מע"ש על הפסוק והואש בוערת וכבסם במסרים את הוזהר ועבדים נבחים מתטמין אותה בשבת אם לא תקדירה כל כך שלא וחתה ראויה לאכילה והמת טעם מבאל בן דרוסאי קודם שתטמנה נבחים א"כ אין הושיבין בהיטום ושרי ואע"פ ששומר לשהות קדירה ע"ג כירה שיש בה תהלים בוערות מ"ס א"כ

הלכות שבת סימן רנג

כ באר הגולה

רנג דין כירה ותנור ליתן עליה הקדירות בע"ש. ובו ח' סעיפים:

כירה שהיא עשויה כקדירה (א) ושופתין על פיה קדירה למעלה ויש בה מקום שפיתת שתי קדירות (ב) אם הוסקה בגפת (ג) שהיא פסולת של זיתים (ד) או בעצים אסור * (ה) ליתן עליה * תבשיל (ו) מבעוד יום * להשהותו עליה (ז) אא"כ נתבשל כל צרכו * והוא (ח) מצטמק (פי) הולך

א שנת ליד ב ר
השעיל ודנה בר
בר מנה לדעת
הר"ף שם וכן
דעת השלמות
והר"י ברלנו
והרמב"ם פ"ג מה"ש

ביאור הלכה

משנה ברורה

ג"כ טעור והנה צמחא איתא מיז אדם למשמש וכו'. ונראה דלמי שינו הלשון משום דהיה קשה להו דנמתיימין לה אסורו ללאת קמון לחשיכה אלא אם אוחז דבר האסור ללאת בו בשבת אכל לא שיטעך למשמש פן יש לו חזיה דבר שאסור ללאת בו בשבת וגם שם הלל לא גזרו רק כשרוצה ללאת בהפך חוץ לביטוי וזה משמע דאף כשיושב ציטו קמון לחשיכה ג"כ חייב למשמש ולזה שינו הלשון וכתב מזה דהאי חייב אינו אלא מזה משא"כ שם איסורא הוא אכל לפי מה שמחלק הגר"א דמה דנקט חנניה עם השכח לאו היינו קמון לחשיכה דמתיימין דעם השכח הכונה קמון לשקיעה ממש אפי' כל מה שהקטיו דקמון לשקיעה ממש חיוצא איכא למשמש ואף כשיושב ציטו וברמב"ם נמי איתא חייב למשמש עם חשיכה כלשון הברייתא ואח"כ מלאכי כפר נהר שלום שגם הוא נחית לחלק בין הייא דחנניה להיא דמתיימין וכמו שכתב הגר"א:

הנה מפני שהסימן הזה רבו פירוטיו וכדי שלא יבלבל עיני הקורא בו אמרתי להעתיק מספר מחצית השקל פתיחה קטנה אליה מעיקרי הדינים שלה כדי שירוך הקורא בו. דע שיש ענין שהיה וענין חזרה. שהיה מקרי שנותן תבשיל מע"ש ע"ג כירה לא דרך הטמנה ומניחו עומד ע"ג כירה ובשבת נוטל מהכירה. וחזרה מקרי כשהניחו מע"ש ע"ג כירה ובשבת נוטלו מהכירה ורוצה להחזירו שנית ע"ג כירה [זהו עיקר דין חזרה לכר"ע אבל יש עוד ענין חזרה שנוטלו מע"ש סמוך לחשיכה ומחזירו כמבאר בס"ב בהג"ה] ופליגי חנניה ורבנן דחנניה ס"ל אם התבשיל כבר נתבשל כמאכל בן דרוסאי והוא אכתי בישול [וי"א כשליש בישול] מותר להשהותו ע"ג כירה אפילו אם אינה גרופה מן הגחלים ואינה קטומה [היינו שמכוסה הגחלים באפר] והכמים ס"ל דאסור אם אינה גרופה וקטומה אא"כ נתבשל כל צרכו ומצטמק ורע לו. ובריש פרק כירה תנן כירה שהסיקה כו' בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר ומבעי להש"ס האי לא יתן דתנן ר"ל לא ישהה אלא אם כן גרוף וקטום ואתיא כרבנן דחנניה או לא יתן ר"ל לא יחזיר אבל שהיה מותרת אפילו אינו גרוף וקטום ואתיא כחנניה ולא איפשיטא האי בעיא. ופסקו הר"ף והרמב"ם והעומדים בשיטתם לשהות תנן וכרבנן דחנניה דאפילו לשהות בעינן ע"ג גרופה וקטומה. והתוספות פסקו להחזיר תנן אבל לשהות מותר אפילו על אינה גרופה משנתבשל כמאכל בן דרוסאי וכן חנניה. והן השתי דעות שהובאו בשו"ע בס"מ זה דעה א' היא דעת הר"ף והרמב"ם והיא שמביא המחבר בסוף ס"א הוא דעת רש"י ותוספות הנ"ל זהו מה שבארנו בקצרה ומעתה נבוא לבאר את דברי השו"ע בעז"ה:

* ליתן עליה. היינו על גב הכירה ובה נקרא עובי דפנות הכירה וכו"ש נגד חלל הכירה מלמעלה. ואפילו אם היא מכוסה בכסיה ומעמידה על הכיסוי כ"כ רש"י דף ל"ו והטור לקמן בסעיף זה [ע"ש כ"ב וכו' וכן הסכים המ"א בס"ק כ"ב כה"ח] אך מדברי הרמב"ם בפ"ג ה"ד שכתב אין משתין אופו ע"ג האש בשבת וכו' ע"ש משמע לכאורה דע"ג כיסוי אין בכלל על גבה דאפשר דהוא כמו שאם קפה הגחלים באפר דאמרינן דמסתמא שוב הסיח דעתו ממנה ולא אחי לחמרי ועיין דין י"ג שכתב ואם טה פי החנוור נטיט וכו' למשמש דאף במקוה יש חשש חימוי החם שאני שעומדת בפנים משא"כ הכא שעומדת מלמעלה ע"ג הכיסוי אפשר כיון שכיפה את הכירה והעמידה* מלמעלה כבר הסיח דעתו מלשאל ואע"פ כ"כ דעתו: * תבשיל. וה"ה חמין שלא הוסמו כל זרען לדעה זו דפסק דלא כחנניה [גמרא]: * להשהותו עליה. לזרען הלילה כן הוא לשון הטור ואם כוננו לזרען מחר יש פוסקים שמתירין דלא חיישינן שיבא לחמות וכמו בחיטא [א"ר ע"ש] ועיין בס"מ רנ"ד ס"ה בהגר"א שם ובמ"א שם סק"כ ובא"ר ריש סימן זה דמדינא אין לסמוך ע"ז דדוקא בחיטא שא"ל לאכלו אכל בה שאפשר לאכלו חיישינן שימלך לאכלו ויחמה אלא שדיעבד יש לסמוך ע"ז רק שלא יהא רגיל לעשות כן וכדלקמן בס"מ רנ"ז ס"ה בהג"ה לענין הטמנה וכן משמע בפ"ג רנ"ד בא"ל סק"כ: * והוא מצטמק ורע לו. בגמרא ל"ו ע"ב איתא כל תבשיל דליח ביה מיחא [קמח] מצטמק ורע לו לבר מליפתא דאע"ג דליח ביה מוחא יפה לו וה"ה דליח ביה בשרא וגם לא בעי ליה לאורחין הא לית ביה בשרא או דקבעי ליה לאורחין מצטמק ורע לו [דע"ה היתמוק מתפרך הבשר ואין ניכר ואין דרך כבוד לתת לאורחין ק] ועיין בפ"ג רמ"ו רנ"ט שכתב דאפילו לית ביה מוחא ג"כ רע לו בליח ביה בשרא אכן מוכיח דברות מ"ד ע"ב משמע דהיתמוק יפה ללפת אף בעצים. לחד [דלא מיבעיא לשמואל דסבר שם כן בהדיא דרביי ע"ה מעלי לה ואפילו לרב ור"י שם דזכרו בשר ויין היינו דזה ג"כ מהני ואח"ל דקברי דלרין ג"כ בשר ויין היינו לעשותה יותר יפה כדי לשבר כח הלפת לגמרי אכל כ"ע מודו דהיתמוק יפה לה כדי לשבר כחה אף בלא בשר וגם מירושלמי פרק כירה איתא דרש"י לפתות מצטמק יפה לו וגם דוחק דר"ג שהוא פלמדיה דשמואל יסבור דלא כותייה] וע"כ דכונן הגמרא דוקא היכא דליח ביה מוחא אך מרש"י בשבת משמע ק"מ כהפ"ג יש ליישב עוד איתא שם בגמרא לפדל [מאכל מתאניס] דייסא ותמרא מצטמק ורע לו והיינו אפילו בלא מוחא. ודף ל"ה שם כרוב ופולין ובשר טרוף מצטמק

א (א) ושופתין על פיה. גם בתוכה יש מקום להעמיד הקדירה (ב) ומותר להשהות במצטמק ורע לו אלא משום דרוצה להשמיענו איסור במצטמק ויפה לו אפי' על פיה: (ב) אם הוסקה וכו'. משום (ג) דכל הני עברי גחלים וחיישינן שמא יחתה בהם: (ג) שהיא פסולת של זיתים. (ג) וי"א דה"ה פסולת של שומשמן דגם הם בכלל גפת הנזכר במשנה וכדלקמן בס"מ רנ"ז ס"ג לענין הטמנה: (ד) או בעצים. וה"ה (ד) פחמין (ה) וגללי בהמה גסה: (ה) ליתן עליה. וה"ה אם היה נתון (ו) צריך לסלק כשהגיע זמן חשיכה אם לא נתבשלה כל צרכה או שמצטמק ויפה לו: (ו) מבעוד יום. היינו ליתנו (ו) קודם שקיעת החמה להשהותו עליה לצורך (ה) הלילה: (ז) אא"כ נתבשל וכו'. היינו דכיון שכבר נתבשלה לגמרי עד שאם תתבשל יותר תצטמק לדעה לא חיישינן לחיטוי ומותר ליתנה או לכתחלה: (ח) מצטמק ורע לו. פי' כל דבר (ט) שאדם עצב כשיבש ונתכוון מחמת רוב הבשול וכן ביפה לו היינו שהוא שמח מזה:

יפה לו ועי"ש ברש"י ונליון הש"ס שם הערוך מה שפירש על בשר טרוף. עוד שם בגמרא דמיס חמין מצטמק ורע להן ובי"ח מצטמק ויפה להן כן כתב הרמב"ן מלחמות וכמו דאיתא בהדיא בסוף סוגיין ועיין בפ"ג שם דמקשה מירושלמי ספ"ק דאיתא שם דבשר בלא ובי"ח מצטמק ורע לו ונדחק מאד ליישב ונלחמם פשוט דבי"ח מצטמק ויפה לו כפשטא דסוגיין דנבלי הנ"ל וכמו דאיתא ג"כ מירושלמי בפרק כירה שם ר' יוסי והאי דספ"ק הטעם דהלא

שער הציון

(א) גמרא: (ב) ר"ן: (ג) רש"י והברטנורא והמחבר העתיק לשון הטור ופי' המשנה להר"ם ועיין בתדושי רע"א: (ד) כל בו: (ה) ב"י ש"כ"ם מרמב"ם אף שבידושלמי שלנו משמע להיפוך [וכן הוא גירסת הכל בו] גרסתו לא היה כן: (ו) כן מוכח לקמן: (ז) דלא חזי הוא בכלל ספק חשכה ואפילו חי אסור ליתן ועיין לקמן סימן רס"א בבה"ל: (ח) טור ועיין בבה"ל: (ט) מ"א בשם המלחמות ע"ש ונראה דרייק לפרש כן להשמיענו דאפילו התבשיל בעצם יפה לו הצמיק רק האדם עצוב מזה מחמת דצריך לאורחין שרי וכדאיתא בגמרא:

איש מצליח

1. וכן דעת מרן ז"ל לאסור, וכן פסק הב"ח (כף החיים אות ג').

הלכות שבת סימן רנג

ג סס י"א ד סס י"ב ה סס

וחקר) ורע לו דליכא למיחש שמא יחתה. (ט) או שהיה (ח) חי (י) שלא נתבשל (יא) כלל דכיון שהוא חי * מסיח דעתו ממנה עד למחר ובכל הלילה יכול להתבשל בלא חיתוי אבל אם נתבשל קצת ולא נתבשל כל צרכו ואפי' נתבשל כל צרכו והוא מצטמק ויפה לו חיישינן (יב) שמא יחתה ואסור להשהותו עליה אא"כ גרף דהיינו (יג) שהוציא ממנו כל הגחלים או קטם דהיינו (יד) שכסה הגחלים (ז) באפר למעט חומם יואם נתן בה חתיכה (ג) חיה מותר כאלו היתה כולה חיה דעל ידי כך מסיח דעתו ממנה וואפילו אינה גרופה (פי' עמשך הגחלים מהמטר) וקטומה (פי' שכסה הגחלים נאפר) * (טו) מותר (ד) לסמוך לה (טז) קדירה (יז) בסמוך חוצה לה יואם הוסקה בקש או בגבבא * (יח) מותר לשהות עליה * (יט) אפילו אינה לא גרופה ולא קטומה: הגה שמי כירות הממאירות זו אלל זו ודופן של מרס צנייהס האמת גרופה וקטומה והשניה אינה גרופה וקטומה מותר לשהות על הגרופה וקטומה

באר היטב

עד שאינו ניכר שם אש כלל רק צקטימה כל שהוא סגי ר"ן צ"י. ואפי' הוצערה אח"כ שרי כיון דגילה דעמו דלא צני לגחלים סגי: (ג) חיה. דוקא חתיכת צפר אלל ירק לא מהני צ"י: (ד) לסמוך

משנה ברורה

(ט) או שהיה חי. ודוקא בשר חי שא"א להתבשל לצורך סעודה הלילה (י) אבל ירק ושאר דברים שהם קלי הבישול לא מהני מה שהוא חי וכן מה שכתב לקמיה חתיכה חיה היינו ג"כ בשר: (י) שלא נתבשל. פי' (יא) או שרי ליתנו סמוך לשקיעה ממש אבל אם נתנו מבעוד יום אסור דכבר נתבשל קצת קודם שכת וצריך לסלק כשהגיע זמן שבת אא"כ נתבשל כל צרכו קודם זה: (יא) כלל. היינו (יב) דאפילו הוחם התבשיל נמי מותר להשהות ולא גזרינן שמא יחתה כיון דעצם הבישול לא נתבשל (יג) כלל: (יב) שמא יחתה. למהר בישולו כדי לאכול בלילה או כדי שיהיה מצטמק יפה: (יג) שהוציא ממנו. (יד) חרץ לכירה ומותר בזה וכן בקטם אפילו רק נתבשל קצת: (יד) שכסה הגחלים. היינו (טו) כל הגחלים וא"צ לקטום עד שאין ניכר שם אש כלל (טז) רק בכסוי אפר כל שהוא מלמעלה על פניהם סגי ואפילו (יז) הובערה (יח) אח"כ שרי [גמרא]. עוד אמר שם דאפילו היו הגחלים של רותם שאינם ממהרין להכבות ג"כ שרי והטעם בכל זה כיון דגילה דעמו דלא בעי לגחלים סגי דבודאי לא אתי לחיתויי. עוד איתא דגחלים שעממו [היינו שהוחשך קצת מראיתן] הרי הן כקטומה והטעם דכיון שלא חשש ללכותן שלא יעוממו מוכחא מלתא שאינו קפיד בחתויה [רשב"א]: (טז) מותר לסמוך לה. י"א (יט) דלא שרינן הכא כ"א הסמיכה בע"ש להשהותה משתחשך אבל להחזיר בשבת אסור אפילו בסמיכה ורק לסברא שניה המוזכר בסוף הסעיף מותר אפילו בחזרה ע"פ האופנים המבוארים בס"ב (כ) אבל כמה אחרונים חולקין ע"ז ודעתם דחזרה בסמיכה מותר לכ"ע. ואפי' בסמיכה לכתחלה בשבת (כא) יש מקילין היכא שהקדירה עדיין חם ומבושל כל צרכו ועיין במה שכתב הרמ"א בסוף הסימן ובה"ל שם: (טז) קדרה. היינו ג"כ אפילו לא נתבשלה שלישי דכיון דאינו אלא סומך לה מבחרך לא חמיר האי כירה מגרופה וקטומה הנ"ל דמותר שם להשהות אפילו לא נתבשלה כדי שלישי וכנ"ל: (יז) בסמוך חוצה לה. היינו אפילו אם היד סולדת במקום ההוא: (יח) מותר להשהות עליה. וה"ה בתוכה דכיון דכגורפה דמיה (כז) ומבעוד יום הוא נוחנו לתוכה מה לי תוכה מה לי על גבה: (יט) אפילו אינה וכו'. לפי שאין בה חשש חיתוי שמיד שכלה השלהבת

(ח) פי' אז שרי ליתנו סמוך לחתיכה ממש אלל אש נתנו מצט"י אסור דכבר נתבשל קצת קודם שנת וצריך לסלקו משמשה אא"כ נתבשל כל צרכו קודם שנת עס"י רנ"ד: (ז) נאפר. וא"צ לקטום

ביאור הלכה

דלהא שם מיירי צללי שמונה אגומי ומתמך ע"י הלימוק וכמו שכתב הרמב"ם וכו"כ בפני משה ובגילוי הש"ס שם. וכל שאינו יודע צדור אש הוא מור"ל או יפה לו ראוי להסמיר בו [א"ר נסימן ש"ח ופמ"ג כנ"ט] ועי"ש עוד כ"ז לחצו לפי דעה זו ועיין מה שכתבנו א"ה לקמן לדעה השניה: * מסיח דעתו ממנה עד למחר. נראה דאפילו אם המטר חותו רב יכול להתבשל באחו שעות בלילה נמשך הזמן אעפ"כ אש אין דרכן של כ"א להמתין בעבודתם כ"כ טדלי אסופי מסח דעמיה מיניה ולא אתי לחתוי וכן מורה לשון הרמב"ם דין י"ד² שכח גבי עסקיות ופורמוסין מפני שאין צריך בישול רב ודעתו עליהן לאכלן לאתמר משמע הא גבי קידרה חיימא * שלא יוכל לאכול לאתמר זמן שדך כ"א אוכלין לא גזרו חכמים כיון שאין דעתו לאכול אז: * מותר לסמוך לה. עיין מ"ג מש"כ גסס י"א והוא דעת המ"א לפי מה שביארו רע"א ופמה על הדגמ"ר אין רוצה להמיר בחזרה ובאמת אהפלה על חתימתו הלא צנרימא דשמי כירות מפורש שם בספ"א דמותר גם חזרה וא"כ לפי הס"ד דגמרא דהוא בכלל סמיכה ממילא מוכח דגם חזרה מותר ואף דמדמי שאני התם דכיון דמידלי שליט ביה אירא למסקנא דשרינן סמיכה לא צריך להאי שיעורא ומלאמי צמלחמות שגם הוא מיימי ראייה מהספ"א] ואח"כ מלאמי נחו"ש שגם הוא הקשה מהספ"א הנ"ל ונדחק דלפי המסקנא אין זה בכלל סמיכה אלל עכ"פ אין שום תמיה כלל על הדגמ"ר הנ"ל דהוא סובר כמו שכתבנו וגם נחוד"ה מהו איתא דחזרה מותר אפי' לדעה ראשונה ומש"כ נב"ב דאפילו בסמיכה לכתחלה יש מקילין הוא בספר בית מאיר ע"ש. וגם קצת סמך לזה מהרא"ש פ' כירה סימן י"ד מה שכתב דלאל המדורה שרי משום דדמי לסמוך ע"ש: * מותר לשהות עליה. וה"ה להחזיר אפילו בשבת דכגורופה וקטומה דמיה [גמרא] ועיין בס"ב דין החזרה בגרופה וקטומה: * אפילו אינה לא גרופה. יש לעיין דנש"ס ופוסקים נקטו לשון שהסיקוהו נקט וגבגבא דמשמע דהיה אחר הסיק ולהכי צענים אסור משום שמשאירים אחריהם גחלים ואיכא למיחש משום חמור משא"כ נקט שאינם משאירים אחריהם גחלים ולפ"ז אפשר דאש הניח הכרה קש שטער זמן רב אפשר דאסור להשהות עכ"פ בשעה שטער או אפשר דנש"ס אורחא דמלמא נקט שהיה דרכם להעמיד הקדירה אחרי הסיק אלל ה"ה בשעה שמיסיקם נמי מותר והטעם דשעה שטער נלא"ה אין לחוש

שער הציון

(י) אחרונים: (יא) ממ"א וש"א: (יב) משמעות דברי רב האי גאון מובא ברשב"א פ"ק דשבת וגם הרשב"א לא פליג עליה בזה ע"ש: (יג) אבל אם נתבשל קצת אפילו פחות ממאכל בן דרוסאי אסור כ"כ הט"ז וכן משמע ממ"א דלא כהב"ח וכן מורים דברי הרמב"ם והמלחמות והרשב"א והר"ן והמאירי בהט"ז עיין בס: (יד) רוב הפוסקים: (טו) א"ר ותו"ש: (טז) רמב"ן ור"ן ע"ש הטעם: (יז) הנה בתוספות איתא לחד תירוץ רבאופן זה אינו מותר רק בנתבשל כ"צ ומצטמק ויפה לו אבל בנתבשל קצת אסור כיון דהובערה ובמ"א לא העתיק זה משום דספיקא דרבנן הוא דאולי כתירוצא קמא [פמ"ג] ולא צריך לזה דהרמב"ן מסיק דהוי כקטומה לכל מילי וכן משמע בחדושי הר"ן והריטב"א: (יח) עיין בה"ל: (יט) חיי רע"א בכונת המ"א: (כ) דגמ"ר בביאור דברי המ"א וכן הסכים לדינא בספר בית מאיר וכו"כ בחדושי הר"ן בשם הרא"ה וכו"ה בחוסי ל"ז ברי"ה מהו: (כא) כ"מ הנ"ל וגם בספר דגמ"ר לדעה השניה אכן בחדושי הר"ן מחמיר בזה: (כב) רש"י:

איש מצליח

1. בבה"ל לא נמצא כלום מזה. ובאמת צ"ע למה לא הביאו הפוסקים דין זה הגהות והיוגים: א) י"ח: ב) י"ב:

הלכות שבת סימן רנג

כא באר הגולה

* (כ) אע"פ שמוסיף הנזל משאינה גרופה וקטומה (גמ' פרק מירה) (ה) (כא) 'ותנור אפילו הוסק בקש וגבבא אסור אפילו לסמוך לו (כב) 'אפי' אם הוא גרוף וקטום. הנה (ו) כ"ז (כג) שהיד קולדת ט (הגהות מדתי) (כד) וכ"ש שאסור לשהות בתוכו או על גבו. "וכופח (כה) שהוא מקום שפיתת קדירה אחת אם הוסק בקש או גבבא (כו) דינו ככירה בגפת או בעצים (כז) דינו כתנור (כח) (והמנוריס שלנו דינס כמירה) (כ"ן ר"פ מירה וכל ט וכן משמע מפירש"י) (כט) "ואם שכח ושהה² אם הוא תבשיל שבישל כל צרכו מותר (ל) אפי' הוא מצטמק ויפה לו ואם הוא תבשיל שהתחיל להתבשל ולא בישל כל צרכו (לא) אסור (ו) (לב) עד מוצאי שבת ואם עבר ושהה אסור בשניהם: הנה * עד נכדי שיעשו (הנה"ל ורמב"ם) * ואם (לג) החזירה (ס) א"י נשנת * (לד) דינו כשכח

באר היטב

לה. אפי' נשנת כמו שכתב רמ"ל סוף סימן זה: (ה) ותנור. מתוך שקצר למעלה ורמז נקלט חומו לתוכו טפי מכירה:

משנה ברורה

השלהבת כלה גם הגחלת [כל בן]: (כ) אע"פ שמוסיף הבל. פי' בכירה הגרופה והו"א דלהוי כאינה גרופה קמ"ל דלא אמרינן הכי ואפילו בשבת מותר להחזיר עליה: (כא) ותנור. היינו בתנור שלהם שעשויות ככירה אך מתוך שקצרות למעלה ורחב למטה נקלט חומו לתוכו טפי מכירה לכך החמירו בו יותר מכירה: (כב) אפילו אם הוא גרוף. מפני שהגורף אינו גורף אלא רוב האש עצמה וא"א שלא תשאר ניצוץ אחד ובתנור שחומו רב חיישינן שמא יחתה כדי שיבערו אותם הניצוצות. והנה מלשון המחבר משמע דס"ל כדעת הטור דאפילו בקש ובגבבא אסור בגרוף וקטום וכן הוא דעת ה"ר יהונתן המובא בחידושי הר"ן אכן מלשון הרמב"ם משמע דבקש וגבבא אינו אסור בתנור כ"א באינו גרוף [א"ר] וכן הוא דעת הכל בו וחידושי הר"ן (כג) ויש להקל בזה:² (כג) שהי"ב. אבל אם אין הי"ב מותר ליתן אפילו על גבוי¹ אפילו בשבת ואפשר דאפילו אין גרוף וקטום מן הגחלים ג"כ שרי כיון שהמקום שמעמיד שם הקדירה אין היד סולדת בו [מ"א]: (כד) וכ"ש שאסור וכו'. ודוקא בלא נתבשל כ"צ או במצטמק ויפה לו (כד) אבל במצטמק ורע לו מותר וכן בקידרא חייחא ואפילו (כה) באינו גרוף וקטום: (כה) שהוא מקום וכו'. הוא עשוי כעין כירה אלא דכירה הוא מקום שפיתת שתי קדרות וכופח הוא מקום שפיתת קדרה אחת לפיכך נפיש הבליה מכירה שהמקום צר והחום מתקבץ בו ביותר ווטר הבליה מדתנור: (כו) דינו ככירה. ואפילו (כו) לא גרף את הקש ולא קטום: (כז) דינו כתנור. שאפילו גרף וקטום אסור בין בתוכה בין ע"ג (כז) בין בסמיכה: (כח) ותנורים שלנו. שפיהם (כח) מן הצד ועוד (כט) שרחבים ביותר אין חומם רב כ"כ וע"כ דינו ככירה ובספר תפארת שמואל הביא בשם רש"ל שחולק ע"ז וסובר דשויים הם לדינא ע"ש (ל) ועכ"פ בתנור של נחתומין שמסיקין בו תדיר וחומו רב טוב להחמיר לדונו כתנור: (כט) ואם שכח ושהה. וכ"ש אם (לא) שגג בדין: (ל) אפילו הוא מצטמק ויפה. ואפילו היה ראוי לאכילה שנתבשל כ"צ וע"כ בדיעבד מותר: (לא) אסור. (לג) לכל אדם וכ"ש לבני ביתו דאסור כיון דנתבשל בשבילם: (לב) עד מוצאי שבת. בהגהות אשר"י מבואר דגם בכאן הוא בכדי שיעשה כמו בעבר ושהה ומלשון הרמב"ם לא נראה כן [פמ"ג]: (לג) החזירה א"י. לצורך ישראל: (לד) דינו כשכח. דמה שנעשה ע"י א"י במזיד (לד) לא חמיר ממה שנעשה ע"י ישראל בשוגג וע"כ אפי' א

שער הציון

(כג) דיש לצרף לזה ג"כ דעת הרמ"ך המובא בכ"מ דמקיל לגמרי בגרופה וקטומה בתנור אפילו בגפת ועצים ונהי דק"ל כהפוסקים שמחמירין בזה מיהו בקש וגבבא יש להקל: (כד) ב"י: (כה) פמ"ג: (כו) רוב הפוסקים דלא כטור: (כז) כן משמע בש"ע ועיין בכ"מ ברמ"ך: (כח) ב"י: (כט) משפיתת קדרה אחת והוא מכל בו: (ל) דבאמת לטעם הר"ח שכתב מפרק לא יחפור דאמר שם ותנור דידן ככירה דפיא אין הטעם משום דתנור דידן הוא מן הצד רק מטעם דשל נחתומין הוא היסק גדול ע"ש ברש"י ותוספות וא"כ יש להחמיר עכ"פ בתנורינו כשל נחתומין וגם בבאר הגר"א לא כתב משום דהוא מן הצד רק מפרק לא יחפור משמע דמה שהוא מן הצד ליכא מעליותא כלל וכן משמע בח"מ סימן קנ"ה דתנורים שלנו חמים משלהם וע"כ נראה דיש להחמיר עכ"פ בנחתומין: (לא) ראב"ד ורמב"ן: (לב) אחרונים: (לג) מ"א וא"ר ותו"ש ואף דהמ"א כתב דאם נימא דהלכה כר"ם דבשוגג יאכל ממילא הדין בזה ג"כ ולאחריני מותר וכהגמ"ר וא"כ לפי מה שהכריע הגר"א לקמן בסיומן שי"ח דהלכה כר"ם ממילא מותר לאחריני מ"מ לא נוכל להקל בזה דהגר"א בעצמו בסוף הסעיף הוכיח דאסור לכל אדם ודלא כהגמ"ר עיי"ש: (לד) הגר"א:

איש מצליח

והרד"ה בר"פ כירה דליכא למיחש למידי גם בתנור. ע"ש. נאמ"ן ס"ט. ומ"מ לדין אסור כדעת מרן. וע"ע בהערות החזון איש בסוף הספר. 4. אבל דעת מרן שגם בשוגג בע"י שימתין בכדי שיעשו וכמבואר לקמן סי' רנ"ד סעי' ח-ט, וע"ש בב"י. ועי' מנח"א ח"א (פכ"ה) ס"ט ובהערות שם, ובהערות בסוף הספר. 1. וכן דעת רוב הפוסקים שתנורים שלנו שפתחיהם מן הצד דינם ככירה (כח"ה) אות ח"י. ועיין בהערות בסוף הספר. 2. כצ"ל השי"ן בחיריק. ובדפוסים אחרים מנוקד השי"ן בקמץ, והוא שבוש. נאמ"ן ס"ט. 3. עיין בשער הציון דיש לצרף דעת הרמ"ך וכו', ועדיפא הול"ל דבגרופה אם גרף את הכל יש לצרף דעת הר"ן הארות והערות: 1) עיין לקמן כמ"ב ס"ק צ"ב בענין בתוכה:

הלכות שבת סימן רנג

י לפי רש"י ור"י
 ב טור ולא"ש שם
 והר"ן שם הגאון
 והמגיד פ"ג מהל'
 שנת לדני הרמב"ם
 והסנהדות שם ופסק
 התרומה שם ופסק
 המלוה

(ט) ושהה (הג"ח) * (לה) ולא הסזירו (י) ישראל דינו כעבר ושהה (הגהות מרדכי) (לו) ואם מצטמק ורע לו מותר שהרי לא נהנה מן האיסור (נ"י) וע"ל ריש סי' רנ"ז וי"א שכל שנתבשל (לח) כמאכל בן דרוסאי (פ"י) שם אדם שהיה אוכל מאכלו שלא נמשל כל (נרכו) או שנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו מותר להשהותו ע"ג כירה. הגה (לט) או לפי (מ) ע"ג תנור (המגיד) פ"ג והגהות מרדכי ומימוני פ"ג וריש פ' מרה ונ"י) אפי' הוסק בגפת ועצים אפי' אינה גרופה וקטומה ולא הזכרה גרופה וקטומה והוסק בקש וגבבא * אלא כשהתחיל להתבשל (מא) ולא הגיע למאכל בן דרוסאי וכן לענין אם נטל הקדרה מעליה (מב) ובא להחזירה עליה בשבת. ואם שכח ושהה תבשיל שהתחיל להתבשל (מג) ולא הגיע למאכל ב"ד (מד) אסור ואצ"ל אם עבר ונ"י הגה * ונהגו להקל כסגרא האחרונה. וכל זה בענין שהה שהקדרה יושבת * (מה) על כסא של ברזל או ע"ג אבנים ואינה נוגעת בגחלים אבל (מו) הטמנה ע"ג גחלים לד"ה אסור: הגה וי"א לפי' אם הקדרה עומדת ע"ג האש ממש (מו) כל זמן * (מח) שהיא מגולה למעלה לא מקרי הטמנה (מט) וש"י וכן המנהג * רק שנוהרים לנתקן קצת קודם השנת מן האש כדי שיוכל ישראל להסירו משם ולא נתקן מן האש ונמלא ע"ג האש בשבת (נו) יש להסירו משם (י"א) ע"י א"י ואם ליכא א"י (נא) מותר לישראל להסירו משם וזהו שיקטנו משם נחת ולא יענע הגחלים

באר היטב

שרי מ"א. [ונס' אליהו רצה אסור גם לאחרים מצטמק ויפה לו לדעה זו ע"ש]: (י"א) ע"י א"י. נחשונה רמ"א סי' ק"ב מתיר לפתוח התנור לליל שנת והא"י חוזר וסופס אם יתבשל המאכל

משנה ברורה

אם מצטמק ויפה לו מותר כיון שנתבשל כל צרכו ואין נהנה ממנו כ"כ: (לה) ואם החזירו ישראל. בשבת (לה) אפילו בשוגג דינו כעבר ושהה במזיד ואסור אם מצטמק ויפה לו והטעם דמחמירין בחזרה טפי מבשהיה משום דקעביד מעשה ועיין במ"א שפסק דלאחרים שרי בזה מאחר שהיה מבושל קודם כ"צ והיה שוגג. ורע דדין זה הוא אפילו לשיטת הרמ"א דפוסק בסוף הסעיף כה"י"א דבשהיה מותר כמאכל בן דרוסאי הכא בחזרה שוים הם לדינא דהא לכו"ע בחזרה אסור אפילו אם נתבשל כל צרכו: (לו) ואם מצטמק ורע לו מותר. ר"ל (טו) אע"ג דלכתחלה אסור בחזרה אפילו אם מצטמק ורע לו כדיעבד מותר אפילו להחזיר. במזיד שהרי לא נהנה כלל: (לז) וי"א שכל וכו'. ס"ל דכיון שנתבשל שראוי לאכול ע"י הדחק תו ליכא למיחש שמא יחתה דכיון שראוי לאכילה למה יחתה בחנם ולכך שרי אפילו באינה גרופה וקטומה ואין צריך לזה אלא כשעדיין לא הגיע למאב"ד או כשבא להחזירה בשבת (טו) דמחזי כמבשל אם אינה גרופה: (לח) כמאכל בן דרוסאי. (לח) וי"א חצי בישול וי"א שלישי בישול והשו"ע לקמן בסימן רנ"ד ס"ב סתם חצי בישול (לט) ובמקום הדחק אפשר דיש להקל: (לט) או אפילו וכו'.

ישראל והתבשיל מצטמק ויפה לו: (ט) ושהה. ללא נהנה ממנו כ"כ כיון שכבר היה ראוי לאכול: (י) ישראל. ובשבת אפי' בשוגג דינו כעבר ושהה ואסור אם מצטמק ויפה לו. ומיהו נ"ל מה דלאחרים

ביאור הלכה

הרמ"א הכא כ"א מצטמק ויפה לו: * ואם החזירו ישראל. ומיירי צאופן שהחזרה אסור לד"ה דל"ה אין להחמיר דיעבד ובעין שכתב הרמ"א נסקי"ד ע"ש: * אלא כשהתחיל להתבשל ולא הגיע וכו'. עיין מהדושי רע"א שכתב וזה אינו נרור דיש פוסקים שסוברין דאפילו גרופה וקטומה לא מהני * ונהגו להקל כסברא האחרונה. עיין נב"י שהאר"ן הרצה עליו השמי דעומ והעמיק דברי הרמ"א שכתב דמפני שישראל אדוקים במלות עונג שבת ונדלו לא ימענו לנו ע"כ הנח להם ע"ש משמע מזה דרך משום זה לא רצה למחות וכן הכ"י גופא ממה שהעמיק דעה הראשונה שכתבם והדעה השניה נכס י"א משמע ג"כ דעמו טוטה להחמיר אך מ"מ אין צ"ל כמחלה נמקלין שכבר נהגו העם כה"ל וכמו שכתב הרמ"א וע"כ לפ"ו לכחלה * בדל"ה טוב ליחזר שיהיה מבושל כ"ל קודם השכה ולסלקו מן האש אך אם אירע שנחמחר הדבר כגון שצאו אורחים קודם שקיעת החמה והוארך לבשל איזה תבשיל עתים יכול להעמיד על הפטופוט לבשל אף שלא יתבשל עד השקיעה רק כחצי כישול כפי ויחטו עומד על הפטופוט עד שיגמר בשולו ומותר לטקל ממנו נלילה דהא אין עומד על הגחלים: * על כסא של ברזל. שעומדת בתוך הכירה או בתוך התנור וע"י"ו אין הקדירה נוגעת בגחלים. ורע דמירוח שלנו שכן ממזירות נצנין עם התנור לכ"ע רק דין מרה יש לכן ועיין לעיל כמה שכתבנו לענין מטרס שלנו: * רק שנוהרים לנתקן וכו'.

דלא מפלגינן בין תנור לכירה (מ) אלא מה שאסור בכירה שאינה גרופה משום חשש חיתוי אסרינן בתנור אפילו בגרוף דמשום חום התנור חשבינן ליה כאינו גרוף וכנ"ל אבל מה שהתירו בכירה אפילו באינה גרופה דלא אתי לחתות משום דכבר נתבשלה גם בתנור מותר: (מ) ע"ג התנור. וה"ה (מא) בתוך התנור והכירה: (מא) ולא הגיע וכו'. דאז חיישינן שמא יחתה בגחלים אם הוסקה בגפת ועצים וגם איננה גרופה מן הגחלים: (מב) ובא להחזירה. עיין לקמן בס"ב: (מג) ולא הגיע. דבהגיע לדעה זו מותר אפילו לכתחלה ונראה דלענין דיעבד יש להורות דכמאב"ד הוא שיעור שלישי שרבו העומדים בשיטה זו עיין בא"ר: (מד) אסור. היינו (מג) אפילו לאחרים עד מו"ש ואם בעינן בזה בכדי שיעשה עיין לעיל בס"ק ל"ב: (מה) על כסא של ברזל. כעין פטופוט של שלש רגלים והגחלים מונחים תחתיו: (מו) הטמנה ע"ג גחלים. הכי ס"ל להמחבר דאם שולי הקדרה נוגעין בגחלים מקרי הטמנה וממילא דאסור אף בנתבשל כל צרכו ומצטמק ורע לו וכדלקמן בסימן רנ"ז ס"ז: (מז) כל זמן וכו'. ואפילו אם הקדרה עומדת בתוך התנור והתנור סתום לאו בכלל הטמנה היא וכדלקמן בסימן רנ"ז סוף ס"ה ע"ש: (מח) שהיא מגולה וכו'. היינו שאין מכסה עליה בבגדים מלמעלה ועיין לקמן ברנ"ז ס"ה ע"ב: (מט) וש"י. היינו דהוא רק בכלל שהיה וש"י בשנתבשל מבעוד יום כמאב"ד לפי מה שנהגו כסברא אחרונה: (נ) יש להסירו משם וכו'. דקשה לישראל לזוהר שלא יענע הגחלים בעת נטילתו את הקדרה: (נא) מותר לישראל וכו'. ודוקא כשעומדת הקדרה ע"ג גחלים אבל הגחלים מונחים סביב הקדרה אסור לישראל משום שע"י נטילתו בודאי יחתה בגחלים ואסור דעי"ז מבעיר

שער הציון

(לה) מ"א ושאר אחרונים: (לו) הגר"א: (לז) רש"י והר"ן ובספר הישר איתא דלכך בעינן גרופה משום דכשנטלה מן האש פעמים שמצטמק קצת וחיישינן שמא יחתה בחזרתה: (לח) (לט) עיין בא"ר: (מ) מבואר בראשונים: (מא) ר"פ כירה ואף דשם מיירי בכירה פשוט דה"ה בתנור: (מב) כו"ל כאות ל"ג ע"ש וכ"כ הגר"א:

איש מצליח

כירה דף י"ז סע"ב מדפי הר"ף) בדי"ה ואנו עכשיו וכו' דמנהגנו כמ"ד החזיר תנן ע"ש. ומ"מ כתב בשו"ת יביע אומר ח"ו (סי' ל"ב אות ד') וה"י שנוכן להחמיר ולתת טס של מתכת או אובסט להפסיק בין האש לקדירה, אבל בפלאטה חשמלית א"צ לעשות הפסק בין האש לקדירה. ע"ש. 3. וכ"פ הכה"ח (אות כ"ח).

1. ולדין שאין בקיאים מה נקרא כמאכל בן דרוסאי, יש לשער כל שנאכל התבשיל ע"י הדחק מחמת בישול זה, יש להתיר לדעת הר"א (כף החיים אות כ"ח). 2. וכן המנהג גם אצל הספרדים והוא מנהג קרום מלפני מרן (ארץ חיים סתהון בשם מהר"ם בן חביב ושו"ת זכור ליצחק הררי סי' ע"ד). וכן העיד הר"ן בהלכות בפרק הגהות ותיקונים: א) החזיר: ב) ס"ח: ג) צ"ל מיימוני פ"ג והגהות מרדכי פרק כירה וכו': ד) שהייה:

הגהות ותיקונים: א) החזיר: ב) ס"ח: ג) צ"ל מיימוני פ"ג והגהות מרדכי פרק כירה וכו': ד) שהייה:

החנייה ס"ל דב"ש וז"ל נחלקו בתבשיל בחינה גרופה וזכורה בגרופה, וכלך מצבי ל"י אי מתי חנייה וכהכירא מתי דספיק או משנתו ר"י היא, ופליגא אמתא דלעיל, ומשום דסתומת המשנה משמע לשהות חן, והשואה המשמעות שלה יסתרו זא"ז הוא אי מפרשין לא יתן לא יתור, מצבי ל"י לשהות חן או להחזיר חן.

ל"ז א' חלה אי אמרת להחזיר חן מתי מני כו', אפי"ג דגם לחנייה איכא למפרך כמאן דלא כר"מ ודלא כר"י, מ"מ משמע ל"י דרבי סתם אליבא דתלמידי ר"ע ר"מ ור"י, ועוד דמנינו ר"מ ור"י דגרסי פלוגתא ב"ש וז"ל כמו חנה דמשנתו חבל חנייה י"ל בדוחק דפליג וסבר דלא נחלקו ב"ש וז"ל בדבר זה, והא דמשני לעולם אימא לך להחזיר חן והנא דידן כו' עיקרו סמיך אהא דחנייה ודאי הכי ס"ל דאליב ודאי אין ראוי לחסר משנתו ולהחדש פלוגתא דתנאי במה שלא שמעו.

ג) ודעת רש"י ור"י וגאונים קדמאי [כמש"כ הר"ה והרמב"ן במלחמות] דהלכה כחנייה וזכו' סמכו מהא דדחקו בגמי לחסר המשנה ולאוקמה כחנייה ואי לא דהיו מחתימי התלמוד נוטים לקצוץ הלכה כחנייה ודאי עפי עדיף לאוקמי מתי כרבנן וכהלכתא וכפשטא דמתא, ועוד דבגמי הביאו לבסוף דברי ר"ש בשם ר"י ולהחזיר חן ורצה סיים עלה חנייה ור"ל דודאי להחזיר חן דלא ליסתרו מחתימי אהדדי ובגמי הוסיפו ור"ש דיוקא דמתא קמ"ל ואין לזרך בזה שהרי איכא אמוראי דס"ל לשהות חן ובגמי שקלו וערו צוה טובא, חלה לאשמעינן דברי רבא עיקר דודאי מתי דלעיל מכרעת דלהחזיר חן ומ"מ אינעריך לר"ש לאשמעינן דפשטא דמשנתו לא דיוקא הכי וכן השיב לו ר"י לאצוי דבסורה משהו ורנב"י מרא דעובדא ומשהי ל"י ואכיל.

אבל קשה לפ"י הא דאמר ל"י ר"ע ממישן לר"א חן נעבד כר"י ומשמע דקאי אמלעמק ויפה לו ופלוגתא דמלעמק ויפה לו לא חללא לחנייה דודאי חנייה אפי' מלעמק ויפה לו שרי כל שבשיל כמב"ד וכמו שהוכיחו חו' והרמב"ן מהא דחן י"ע ז' אין לולין בשר בצל ובינה חלה כדי שיולנו מצב"י ומפרשין כמב"ד אפי"ג דבינה מלעמק ויפה לו ועוד במתי קאמרי ב"ה חמין ותבשיל ורוב תבשיל מלעמק ויפה לו וכמש"כ הרמב"ן, חלה הכי אמוראי ס"ל לשהות חן חלה דס"ל דרבנן דפליגי אחנייה ס"ל דבעינן כל זכרו חבל בצביל כל זכרו מותר לשהות אפי' לרבנן וזכה נחלקו אמוראי אי מלעמק ויפה לו ג"כ מותר לרבנן או מלעמק ויפה לו השיב כלא צביל כל זכרו, וא"כ ר"ע דאמר ל"י לר"א חן נעבד כר"י דסמיך ל"י גמי להא דאמר רשב"י משום ר"י דמלעמק ויפה לו מותר משמע דאהא קאי ומשמע דקו"ל כרבנן דחנייה שאין משהין רק בצביל כל זכרו, ואפשר דהא דאמר חן נעבד כר"י היינו כפי פלוגתא אמוראי אליבא דר"י וקילר בדבר חבל סמיך על ר"ש משמ"י דר"י וכפי שהחזיק רבא, א"כ ר"ע לא הקול כל כך חבל חן מקולין עפי דסתמא דגמי שהביאה דברי רבא וסיימו ור"ש דיוקא דמתא קמ"ל היא מדרא בתראה שאחר ר"א.

ג) ודעת הר"י והר"מ דמאחר דסיימו בגמי בדין מלעמק ויפה לו משמע דקו"ל דלא כחנייה חלה כרבנן וגם בדין מלעמק ויפה לו פסקו לחומרא, והלכך אין משהין על חינה גרופה חלה צביל כל זכרו ומלעמק ורע לו, ואין נהיגין להקל כמש"כ רמ"ה סימן רנ"ג.

ויש כאן שיטה אחרת של הר"ה דס"ל דמלעמק ורע לו סגי בתבשיל כמב"ד, חבל מלעמק ויפה לו לכו"ס לא סגי כמב"ד חלה צבילין כל זכרו, ובכל זכרו ג"כ במנהגא תליא מלתא, והרמב"ן הרחיק דעה זו וכחז שדעת הגאונים להחזיר בתבשיל כמב"ד אפי' מלעמק ויפה לו והאריך להוכיח כן מן הגמי לדעת הפוסקים להחזיר חן, ולשון העושה שזכירו היתר מלעמק ויפה לו בתבשיל כל זכרו ל"ע אס הוא כדעת הר"ה או שהוא לאו דוקא, וגראה דיש להקל אף במלעמק ויפה לו צבישול כמב"ד וכדעת הגאונים שהביא רמב"ן, וכן רש"י ותו והרא"ש לא הזכירו לחלק בין תבשיל לתבשיל.

במ"ב ס' רנ"ג צב"ל ד"ה ונהגו, כחז עובד ליחבר שיהא מצובל כ"ל קדם השכה ולסלקו מן האש, [נראה דר"ל אס הוא

מלעמק ויפה לו דאי מלעמק ורע לו א"ל לסלק] דהא הרא"ש כתב דאין למחות משום שלא ישמעו, ואמנם נראה דאין כונה הרא"ש משום מועב שיהיו שוגגין חלה כונחו ז"ל כיון דהמתמירים הם גדולי עולם כמו השאלות והר"י ועוד, כי ראוי להחמיר שלא להכנס לפלוגתא חבל מפני שיש כאן הרבה פעמים ציטוט עונג שבת לא ישמעו להחמיר חלה כל שאפשר להקל מעיקר הדין יאמרו להקל ומעיקר הדין אפשר להמקילין להקל אחרי שהם מצבי צניהם של אלו שהקילו ע"פ הוראה רבותיהם וגם כי הוא מד"ס ולכן הגה להם שיסמכו על דעת רבותינו המקילים, ואפשר שאין להחמיר אחרי שהגאונים לא החמירו לענמן וכדאמר גם בגמי דרנב"י מרא דעובדא משהו ל"י ואכיל.

ד) ל"ז א' תוד"ה אפי"ג, קשה לר"י כיצד צבו למימר אליבא דרב דמתא להחזיר חן כו' וי"ל דבלא"ה לא סבר לה רב בשום חנה כו' וכן ר"י דשרי לקמן כו', וע"כ איכא רבנן דפליגי אחנייה וס"ל דבעינן צביל כל זכרו ולרבנן כל זכרו כבשיל כמב"ד לחנייה [וכמש"כ חו' ל"ז ז' ד"ה חמין ומש"כ כאן דלא סבר בשום חנה ר"ל מתנאי דהזכרו צבילא ומיכו למאי דמפרשין הא דר"י ל"ה אי' דאמר להו צינים המלומקות לשבת הבאה, אית ל"י לר"י מלעמק ויפה לו חסור וכמו שפי' חו' שם דבחינה גרופה איירי חלה שאין הכרעה בגמי צבירוש דברי ר"י], ואיכא חלחא תנאי, לר"י חסור בחינה גרופה אפי' צביל כל זכרו ומלעמק ורע לו דהא לא הני מה משהין על חינה גרופה ומשמע דלא כלום וכדאמר לק' ל"ה אי' דר"מ מתיר חמין שהוחמו כל זכרו דיעבד חבל לכתחלה לא ובחינה גרופה לא פליג ר"י ועוד דר"י אמר התם דדוקא מלעמק ורע לו מותר ומשמע דוקא דיעבד ולרבנן דחנייה מותר צביל כל זכרו ולר"י אפי' מלעמק ור"י דר"ש דוקא מלעמק ורע לו, ולחנייה שרי בצביל כמב"ד, והלכך שפיר י"ל דרב מוקי מתי כחנייה משום דמתא י"ע ז' כחנייה וכדאמר רב גופי' כ' אי' דכדי שיולנו היינו כמב"ד משום דמתא שריא צפת בקרמו פניה חבל רב גופי' ס"ל כחמין דחנייה דבעינן צביל כל זכרו, ומיכו למאי דדחי דרב חסיפא קאי, שפיר י"ל דרב סבר לשהות חן ומוקי מתי כרבנן דחנייה ובעינן כל זכרו ומתי צביל כל זכרו, והא דאמר ר"א ח"צ לשהות חן מתי ר"י היא, אינו אליבא דר"ש ור"י דלדידהו מתי שריא צביל כל זכרו ור"י חסור אפי' צביל כל זכרו אפי' מלעמק ורע לו חלה לפום מאי דבעי למימר דלשהות חן הכל חסור אפי' צביל כל זכרו ובתיי כחזו דר"ש ור"י סברי להחזיר חן חלה דמתא בגמיר כל זכרו והלכך לשהות מותר וסתמא דגמי דאמר דאי להחזיר מתי חנייה היא, דלא כר"ש ור"י, דסברי בגמי דמתא אפי' חלה צביל כל זכרו מותרת, ולפ"ז לא קו"ל כר"ש ור"י דסתמא דגמי עדיפא דמשמע להו דאי להחזיר חן לשהות משהין אפי' בלא צביל כ"ל.

ובתוס' ל"ז ז' הוכיחו דסתם תבשיל היינו אפי' תבשיל כל זכרו מהא דאמר בגמי לדברי האומר מחזירין מחזירין אפי' צביל ואמר דאף ר"א סבר מחזירין אפי' צביל כו' ודלמא התם הוהם כל זכרו, ולדעת הר"י דקו"ל לשהות חן ומ"מ בתבשיל כ"ל מותר, ל"ל דלענין חזרה ודאי אין חילוק ובמקום דאסור להחזיר אפי' הוהם כ"ל חסור, וכ"ה בר"מ דבחינה גרופה חסור להחזיר אפי' הוהם כ"ל, וגם בחו' שם מופרש כן, והא דאמרי ב"ש חמין ולא תבשיל משמע בחו' שם דהיינו מלעמק ויפה לו, ואפשר דב"ש בכל תבשיל חסרי אפי' מלעמק ורע לו, וכן מוכח למש"כ ת"י לפרש לר"ש דמתא להחזיר חן ולשהות משהין דדוקא צביל כ"ל ומלעמק ורע לו וא"כ לב"ש אף מלעמק ורע לו.

ה) ל"ח ב' תניא כותי' דאצוי כו' כופה שהסוקוהו בקש ובצבא סומכין לו ואין נותנין על גביו, אי גרסינן ואין נותנין ע"ג, ע"כ ל"ל דאצוי סבר דע"ג חסור ככופה אפי' גרוף וקטום דהא אצוי ס"ל דגרוף צנפת ועלים הוי כקש וגבצא ולא ניחא ל"י להחמיר בגרוף צנפת ועלים יותר מנקש וגבצא, ורשב"א ס"ל דגרוף צנפת ועלים חמיר עפי', חבל להחמיר בקש וגבצא יותר מצנפת ועלים ודאי ליכא למ"ד וע"כ דאצוי ס"ל דלענין ע"ג כופה כחזר לעולם בין בקש וגבצא ובין בגרוף צנפת ועלים, וברא"ש כתב דהא דתניא כותי' דאצוי

א"י